

Спогодба за соработка помеѓу Фондот на ПИОМ и СЗПМ

Договорени конкретни активности

Долгогодишната соработка помеѓу Фондот на ПИОМ и СЗПМ на 17 мај оваа година беше официјализирана со потпишувањето **Спогодба за**

Душко Шурбановски, покрај другото, го истакна значењето на заемната соработка и потсети дека Солидарниот фонд е формиран 1993 година, а првата спогодба била потпишана во 2003 година. Ваквиот начин на издвојување на средства од пензии за обезбедување помош на семејствата на почнатите пензионери е единствен во регионот и е пример за хуманиот карактер на оваа активност. Посебно ја нагласи потребата за редовно координи-

начинот и постапката за вршење задршка при исплатата на пензии за Солидарниот фонд – посмртна помош и членарина и исплатата на посмртната помош на семејствата на почнатите корисници на пензија. Спогодбата беше потпишана во објектот на Фондот на ПИОМ од страна на генералниот директор **Исни Јакупи** и **Душко Шурбанов**.

ски, претседателот на СЗПМ и на Одборот на Солидарниот фонд – посмртна помош и средства за членарина на здруженијата на сојузите на пензионерите на Македонија. На потпишувањето присуствува потпретседателот и секретарот на Извршниот одбор на СЗПМ **Чедо Георгиевски** и **Драги Аргировски**, а од стручната служба на Фондот на ПИОМ **Соња Бачовска**, помошник-директор за финансиски прашања, **Менка Темелковска**, координатор на Секторот за финансиски прашања и **Божана Ристеска**, началник на Одделение за контрола на податоци од придонеси за ПИОМ.

Во оваа пригода претседателот

рано меѓусебно информирање по повеќе прашања од заеднички интерес. Во духот на Спогодбата тој побара Фондот еднаш месечно да ги известува здруженијата за настанатите промени во евидентацијата за почнатите и за новите пензионери. Се наметна и размислувањето за поголема застапеност на Фондот на ПИОМ во весникот „Пензионер плус“ и за зголемување на тиражот, за што беше изразена согласност за наоѓање можности за финансирање.

Генералниот директор на Фондот Исни Јакупи истакна дека ваквите документи меѓу двете институции овозможуваат корисниците на пензии да се чувствуваат сигурни и ја поддржа потребата од поинтензивна и поплодотворна соработка и дека максимално ќе се заложи за целосно спроведување на обврските од Спогодбата како и за исполнување на другите договорени прашања сообразно законските прописи.

М. Димовски

Разговор со м-р Маја Парнарчиева-Змејкова, директор на Фондот за здравствено осигурување на Македонија

Во интерес на здравјето на пензионерите

● Познато е дека главни „играчи“ во здравствената политика се Министерството за здравство и Фондот за здравствено осигурување на Македонија. ФЗОМ е државна институција која го сервисира финансирањето на здравствената заштита. Вие сте на чело на ФЗОМ па Ве молиме, да не запознаете со ингеренциите на ФЗОМ во здравствениот систем на Македонија?

– Делокругот на работа на Фондот е уреден со одредбите на членот 54 од Законот за здравственото осигурување, според кој Фондот ги спроведува прописите и политиката на развојот и унапредувањето на здравствената заштита во врска со задолжителното здравствено осигурување (ЗЗО); планира и прибира средства од ЗЗО; обезбедува остварување на права од ЗЗО на осигурените лица, се грижи за законито остварување на нивните права и им пружа стручна помош при остварувањата на нивните права и интереси; ги плаќа здравствените услуги за осигурените лица на здравствените установи кои ги обезбедуваат здравствените услуги; ги плаќа надоместоците на плати и други парични надоместоци; ги утврдува референтните цени за здравствените услуги, лековите, медицинските помагала, протезите, ортопедските и други помагала и потрошните материјали кои се користат во здравствената заштита на осигурените лица што Фондот ги надоместува; договора обезбедување на здравствени услуги на осигурените лица со здравствените установи според нормативи и стандарди базирани врз усвоена медицинска доктрина за ефикасна и рационална здравствена заштита; развива сопствен информативен систем со потребни податоци за ЗЗО; ги спроведува меѓународните договори во делот на ЗЗО; врши увид и контрола на договорениот обем и вид на обезбедени здравствени услуги на осигурените лица во здравствените установи; презема мерки за ефикасно, ефективно и економично користење на средствата од ЗЗО; одлучува за правата од ЗЗО во прв степен и врши и други работи во врска со правата и обврските од ЗЗО.

● Во Македонија како и во многу други земји има долгорочни реформи во здравството. Од аспект на ФЗОМ каква е состојбата со реформите и очекуваните краткорочни и долгорочни ефекти?

– Како што кажавме, 2009 и 2010 се клучни години за реформите кои ги прави ФЗОМ. Една од главните реформи е воведувањето на ДСГ системот (диагностички сродни групи), кој се однесува на лежечките пациенти во болниците, така Фондот ќе има комплетен увид на се што е сработено во болниците, и следствено на тоа ќе ги исплаќа нив според видот и обемот на извршените услуги. Следна реформа која што ја направивме е до-несувањето на таканаречените специјалистички пакети, кои се однесуваат на амбулантските

третмани. Истовремено, работевме и на реформите во фармацевтскиот дел, при што обезбедивме повеќе лекови без доплата и со минимална доплата за нашите осигуреници.

Исто така, континуирано се случува допрецизирање на правната регулатива и процеси во Фондот и усогласување на работењето на нашите подрачни единици. Информатичкиот сектор на ФЗОМ во соработка со другите служби во моментов работи на воведување на електронската здравствена картичка, и на ИЗИС (Интегриран здравствен информатички систем) со кој Фондот и сите здравствени институции во Републиката ќе бидат електронски поврзани, при што многу ќе се олесни комуникацијата и евидентицијата.

Ja зајакнавме соработката со трите комори (Стоматолошка, Фармацевтска, Лекарска) и со здруженијата на пациенти кои што постојат во Републиката. Фондот е во постојана комуникација со коморите и здруженијата. Се одржуваат состаноци на редовно ниво, на кои се сослушуваат нивните размислувања и ставови, а сè со цел за подобри здравствени услуги во рамките на постоечките финансиски можности.

● Меѓу пензионерите, а и во јавноста, често се поставува прашањето за што сè се трошат финансиските средства од ФЗОМ?

– Финансиските средства од буџетот на ФЗОМ се трошат за исплаќање на здравствените установи со кои Фондот има склучено договор (113 јавни здравствени установи и 160 специјалистички приватни здравствени установи), за плаќање на матичните лекари, гинекологи и стоматолози, за плаќање на месечни квоти на аптеките, за исплаќање на боледувањата (обични и породилни), за рефун-

дација на нашите осигуреници, за купени лекови и медицински материјал, кога тоа е потребно, понатаму за лекување во странство и за ортопедски материјали.

● Задолжителното здравствено осигурување е позитивен модел за социјална и здравствена сигурност. Со задолжителното здравствено осигурување се прибраат финансиски средства целиот работен век, а за пензионерите ова зафаќање трае се до нивната смрт. Во некои држави бележиме поволности во користењето здравствена заштита за пензионерите (без сопствено учество). Каква е праксата во Македонија? Меѓу пензионерите се погласно е барањето за укинување на партиципацијата при набавка на лекарства и други здравствени услуги за старите лица со над 65 години?

– Според постоечките законски решенија, сите граѓани на Република Македонија плаќаат партиципација при добивање на здравствени услуги и лекови, т.е. покриваат дел од трошоците. Во овој случај, сè уште немаме никаков законски основ за ослободување од партиципација на ниедна категорија на осигуреници според старосна структура.

● Што се презема за покривање со аптекарски услуги на целата територија на РМ, а особено во руралните средини (пр. со субвенции на фармацевтите)?

– ФЗОМ склучува договори со сите аптеки што доставуваат понуди до нас. Такви се сега над 670 аптеки на територија на РМ, што е значителна покриеност со аптеки кои имаат договор со Фондот и гаранција за подобра достапност до лековите кои падаат на товар на ФЗОМ. Дополнително, ФЗОМ има предвидено стимулација за руралните аптеки, од аспект на повисока маржа за

вачот) си ја одредува единствената цена на тој лек. Потоа во ФЗОМ ние ја одредуваме референтната цена според кој износ ние ќе издвоиме финансиски средства за тој лек. Доколку единствената цена е повисока од цената што ја плаќа Фондот, тогаш пациентот треба да ја доплати разликата. Целата борба на Фондот е, во соработка со сите институции во државата и со производителите и добавувачите, да се обезбедат што повеќе лекови по генерица кај кои што ќе се изедначат единствената и референтната цена, за потоа пациентот да не мора да доплаќа при подигање на истите лекови.

Со новите референтни цени обезбедивме дури 250-тина лекови кои што ќе бидат без доплата (за разлика од 77-те лекови без доплата кои што беа до 1-ви мај), а во рамките на исти финансиски средства. Потврда на потребата и оправданоста за воведување на оваа методологија и новите референтни цени е реакцијата на производителите на лекови кои, следејќи ги и трендовите за намалување на цените на лековите во регионот, ги намалуваат единствените цени на некои лекови од нивните производни палети кои се на нашиот пазар. **Досега според добиените податоци намалени се 80 лекови под заштитени имиња.** Ова значи дека поттикнавме големо раздвижување на пазарот со лекови, и намалување на цените од страна на производителите и добавувачите заради конкуренција.

Ова е голем проект на ФЗОМ со ефекти кои уште ќе се подобруваат, бидејќи ќе продолжи намалувањето на доплатата, а и ќе се надминат сите заблуди во врска со новините во моментов, преку зголемено информирање на ле-

услугите во име на Фондот од 20%.

● Покрај обезбедувањето здравствени услуги, мораме да го нагласиме прашањето за обезбедувањето со лекови. Пензионерите како пациенти и во центарот на Скопје и во најоддалеченото населено место во Републиката имаат голема потреба да се лекуваат со најразновидни лекови (некои поефтини, а некои и многу скапи). Воведовте нови повисоки цени (и доплата и партиципација) за многу голем број лекови (околу 1500), а има само 209 генерики со еднаква референтна и единствена цена (без доплата). Не интересира кога пензионерите ќе можат да го набават секој лек кој им е неопходен само со партиципација. Повеќето имаат мали пензии па брендирани лекови не им се потребни. Од кориснички (пензионерски) аспект Ве молиме да ни го опишете целиот процес поврзан со издатоците за лековите на пациентите во примарната и болничката здравствена заштита?

– Фондот за здравствено осигурување спроведе реформи во фармацевтскиот дел, од кои што крајниот резултат е повеќе лекови без доплата за нашите осигуреници, меѓу нив и пензионерите. Во вашето прашање зборувате за „бррендирани лекови“, меѓутоа недоволно е објаснето во јавноста дека доколку некој лек е регистриран во Бирото за лекови при Министерството за здравство, тоа значи дека тој лек нема опасни несакани ефекти, и дека е одобрен за широка употреба. Фондот се грижи да обезбеди што

повеќе лекови за широка употреба, т.е. нашата цел е со истиот буџет за лекови да обезбедиме што повеќе лекови за кои што пациентите нема да доплаќаат, или ќе доплаќаат минимално.

Инаку, да ги информираме пензионерите зошто има доплата за некои лекови, а за некои нема; единствено при регистрација за одреден лек во Бирото за лекови, производителот (или добавувачите)

карите, фармацевтите и пациентите. Бенефитот е конечно воведување на ред во референтните цени на лекови, бидејќи до спроведувањето на овие реформи имавме и до 6 пати поскапи лекови во РМ за разлика од државите во регионот, кадешто не е веќе случај.

**Разговорот го водеше
Д-р Илија Глигоров**

За подобро помнење и поголема моќ на концентрација.

Редовната употреба на Билобил капсулите со екстракт од гинкго листовите ја подобруваат

циркулацијата на крвта. Вашиот мозок е подобро снабден со кислород и енергија.

Оптимално времетраење на третманот е најмалку три месеци.

www.krka.si

Нашата иновативност и знаење
создаваат ефикасни и сигурни
производи со највисок квалитет.

21 седница на Извршниот одбор на СЗПМ

Новиот Закон за здруженија во центарот на внимание

Извршниот одбор на СЗПМ на 18 мај ја одржа својата 21 седница на која се даде оценка за новиот Закон за здруженија и фондации. Во уводните напомени на претседателот **Душко Шурбановски** и во дискусијата во која учествува **Лјупчо Јанев, Васко Калески, Никола Николовски, Андон Марковски, Павле Спасес, Мирослава Петровска, Асим Јусуфи, Лјупчо Наумовски, Бесник Пощеста и Дорче Крстевски**, се настојуваше да се презентираат потребните усогласувања што треба да ги направат здруженијата на пензионерите, а се поставија и повеќе прашања за појаснување. Беше констатирано дека со новиот Закон не се прецизирани посебни одредби за пензионерското организирање, иако во Република Македонија има околу 275.000 пензионери, поради што едногласно беше усвоена потребата со измени и дополнувања на новиот Закон да се бара внесување посебна глава за оваа популација или да се изготви посебен закон. За оваа прашања набргу ќе се одржи состанок со сите претседатели на здруженијата на пензионерите при што ќе се разгледа и усвоената иницијатива за продолжување на рокот за одржување на изборите.

На седницата беше формиран Организационен одбор за спроведување на 15-те јубилејни Републички пензионерски спортски натпревари во состав: **Душко Шурбановски, претседател и членови Чедо Георгиевски, Драги Аргировски, Душан Переески и претседателот на ЗП од градот домашин.**

Традиционалните ревии година-ва ќе се одржат во пет региони и тоа две во јуни во Свети Николе и во Виница и три во септември во Прилеп, Струмица и Ѓорче Петров. На почетокот на седницата со едноминутно молчење се даде почит на неодамна почнатите Никола Лавчински, член на ИО од Делчево и Стојан Станковски, претседател на ЗП Кичево.

Д.А.

ЗП – Берово

Отчетна седница

Здружението на пензионерите од општината Берово ја оржала својата отчетна седница. Покрај претставниците на пензионерите од населените места од општината Берово како гости присуствува и делегации од општините Македонска Каменица, Делчево и Виница.

На почетокот на седницата, присутните ги поздрави и им посака успешна работа, градоначалникот на општината Берово, **Драган Начински**.

Претседателот на здружението на пензионерите од општината Берово, **Јован Дупкарски** ги изнесе извештаите за работата во изминатата 2009 година. При тоа значајно место во дискусиите за здружението имало место за проблемот кој што е познат појавноста, а се однесува на искористувањето на средства од солидарниот фонд. Овие средства, како што беше речено, се искористени со одлуки на Извршниот одбор и на Собранието на

здружението. Од друга страна, пак, претседателот Дупкарски напомена дека, и според официјален извештај на надлежните органи, средствата за кои се води постапка се целосно повратени во беровското здружение, со пресметана камата.

Претседателот на Надзорниот одбор, **Борис Сивески**, истакна дека финансиското и материјалното работење во здружението е во законските рамки.

Покрај другите точки на дневниот ред, собранието донесе одлука и за издавање, под закуп, на период од 10 години, на дел од објектот на приватна фирма со што ќе се избегнат понатамошните трошоци во работењето на здружението во однос на одржувањето на пензионерскиот дом.

Собранието ја усвои и програмата за работа на здружението на пензионерите од општината Берово за 2010 година.

Д. Ролевски

Потреба од меѓусебна соработка на Сојузите

Одборот на регистрираната организација на Сојузите на пензионерите во Македонија на 12 мај одржа седница на која беше подржана Спогодбата подготвена од Фондот на ПИОМ за начинот и постапката за вршење задршка при исплатата на пензија за солидарен фонд–посмртна помош и членарина и исплата на посмртната помош на семејствата на почнатите пензионери, за што обра-зложение даде **Менка Темелков-**

ска, координатор од Фондот.

Претседателот на Одборот **Душко Шурбановски** и членовите се заложија подрачните единици до здруженијата на пензионерите да даваат месечни извештаи за нови и почнати пензионери, што ќе при-донесе евидентијата на членството да биде благовремено ажурирана.

По разгледувањето на информацијата за издвоени и дозначени средства за исплата на солидарни-от фонд за период јануари–април

2010 година стана збор и за вра-кањето на средствата за Со-лидарниот фонд од декември 2007 година при што се заклучи да се настојува тие да се исплатат на три рати.

За утврдување на точниот број на членови здруженијата во кои членуваат инвалидски пензионери беше истакната потребата од меѓусебна соработка на Сојузите за да се надминат проблемите.

Д.Ар.

Активности во Свети Николе

Пензионирани работници од ОВР со писмена изјава се изјаснуваат дека сакаат да членуваат во Здружението на пензионерите од Свети Николе. Нивно демократско право е согласно Законот за здруженија и фондации, да членуваат каде сакаат, а според истиот закон тоа се оставува со писмена изјава. Според тоа нивно право и желба треба и да се испочитува.

Активноста на пензионерите од ова здружение интезивно продолжуваат. На 22 април Св. Николе беше домаќин на меѓупштинските пензионерски натпревари, кои се одржаа во паркот „Александар Сарафов“, со

кој се гордеат граѓаните на ова градче во источниот дел на Македонија, во срцето на Овче Поле. На натпреварите имаше учесници од Кр. Паланка, Кратово и Пробиштип. Во прекрасниот амбиент на хотелот „Овче Поле“, добредојде на гостите им посака претседателот на ЗП Св. Николе, **Мирко Данаилов**. Тој ја истакна добрата соработка меѓу здруженијата од овој крај, нагласувајќи дека во интерес на сите е таа да биде уште подобра. На натпреварите беа присутни и градоначалничкиот на Св. Николе **Роберт Георгиевски** и секретарот **Зоран Стојчев**. Градоначалникот ги поздрави и ги

пофали пензионерите за активностите и нивната меѓусебна соработка и даде поддршка за отварање на дневни пензионерски центри, за изградба на старски дом во овој регион, како и да има социјална пензија за оние стари лица кои немаат пензија или други приходи. Натпреварите се одвиваа во спортски дух, се дружаруваше, се склопуваа нови пријателства, а не изостана и песната.

По натпреварите гостите и домаќините го разгледаа градот и неговите знаменитости: Градскиот музеј во кој има збирка на археолошки ископини од околнината на градот, плоштадот и црквата „Св. Никола“

В. Петрушева

Седница на Асоцијацијата на здруженијата од Југо–западниот регион

Проблемите на пензионерите заеднички да се решаваат

На иницијатива на претседателот на Здружението на пензионерите на Крушево Крсто Стојаноски, неодамна во просториите на ЗП Охрид, се одржа седница на Асоцијацијата на здруженијата на пензионерите од Југо–западниот регион, на која присуствуваат претседателите и секретарите на ЗП од Струга, Прилеп, Кичево, Дебар, Македонски Брод, Ресен, Крушево и домаќинот Охрид, како и претседателот и потпретседателот на СЗПМ **Душко Шурбановски** и Чедо Георгиевски.

Преставниците на здруженијата на овој регион, широка и конструктивна расправа имаа за неповолната состојба околу здравствената заштита на пензионерите, не само за овој регион, туку и за сите 270.000 пензионери во Републиката. Посебно внимание посветија на првичната здравствена заштита, снабдувањето со лекарства и болничкото лекување, за што преку СЗПМ до Министерството за здравство, Бирото за лекови и дру-

гите институции, побараа субвенционирање на лекарствата и подобра снабденошт и отворање на општи амбуланти и аптеки во руралните средини. На седницата стана збор и за враќањето на средствата од Солидарниот фонд на ЗП за 2007 година, а ја подржаа и иницијативата за стекнување со право на Социјална пензија за пензионерите над 65 годишна возраст, кои не примаат никаков паричен надоместок.

На седницата преставниците на ЗП од регионот едногласно го прифатија предлогот на претседателот на ЗП на Охрид и Дебарца **Горѓи Трчески**, за пролонгирање на изборните активности за нови раководства на ЗП, наместо во ноември, да се одржат во март наредната година. Ваквата иницијатива произлегува и од новиот Закон за здруженија и фондации, врз кој неминовно ќе претрат измени и Статутите на ЗП.

К. Спасески

Седница на Собрание на ЗП во Македонска Каменица

Нов исчекор во дејствувањето

Во присуство на секретарот на Извршниот одбор на СЗПМ **Драги Аргировски**, градоначалничкиот на Македонска Каменица **Дарко Митевски**, претставници на пензионерските здруженија од Делчево, Виница, Берово и Пехчево на 8 мај се одржа седница на Здружението на пензионерите во градот на рударите на која се разгледа и усвои Извештајот за минатогодишната работа со завршна сметка и Програма за работа со финансиски план за 2010 година.

Во уводното излагање на претседателот на здружението на пензионерите на Крушево Крсто Стојаноски, истакна дека финансиското и материјалното работење во здружението е во законските рамки.

Дателот на здружението **Видан Коневски** посебно беше потенцирано успешното работење во 2009 година кога се организирани повеќе екскурзии со учество на речиси сите членови и пикник на Цера, воспоставена е добра соработка со СЗПМ и подрачната единица на Фондот на ПИОМ, како и учество на регионална ревија на песни, музика и игри и на спортските натпревари. Домаќинското работење придонело да се обезбедат средства и за доделување еднократна неповратна помош на пензионери со ниски пензии.

Отчетна седница на Собранието на Здружение на пензионери Делчево

Признание за пензионери спортисти

На 25.04.2010 година во пријатен амбиент се одржа отчетна Собранието на Здружението на пензионерите од општина Делчево. На седницата присуствуваат сите членови и гости од здружението на пензионерите од Берово и Виница, како и претседателот и потпретседателот на ИО на Собранието на СЗПМ **Душан Шурбановски и Чедо Георгиевски**. Симпатично беше, иако не вообичаено, присуството на сите освојувачи на медали од XIV спортски Републички пензионерски игри при што и беше одадено признание за постигнатите успехи. Со едноминутно молчење се оддаде почит на неодамна почнатиот нивен пора-

штешен претседател и дотогашен член во Собранието и член на Извршниот одбор на СЗПМ **Никола Лавчински**.

Материјали на расправа имаше повеќе: записник од предходна седница на Собранието, Извештај за работата во предходната година, завршната сметка за 2009 година, финансиски план и Програма за работа за 2010 година, за што обра-зложение даде претседателката на здружението **Љубица Ангеловска**.

Во дискусијата главно се третираа конкретни прашања од активностите на Извршниот одбор на Собранието и одделни негови тела, состојбите во органите, праша-

њето на Домот на пензионерите, сугестиии за измени во Статутот и методите на работа и слично.

Беа усвоени Извештаите за работата и завршната сметка за минатата година и финансискиот план и Програма за 2010 година.

Од гостите беа дадени некои информации по одделни прашања интересни и за нив и пошироко за пензионерите во Македонија и појаснети одредени дилеми во врска со средства за солидарните фондови, меморандумите со ЗЕЛС и „Црвен крст“, Законот за здруженијата и друго.

Ч.Г.

ОД РАБОТАТА НА ФОНДОТ НА ПИОМ

Нема место за загриженост

Финансиските податоци недвосмислено зборуваат дека секогаш ќе има средства за исплаќање на пензите независно од тешкотиите на нивното собирање. Позајмицата од Буџетот секогаш и редовно се сервисира

Во последно време (без никаков повод) во некои гласила се појавија црни прогнози дека наводно Фондот на ПИОМ, насоку ќе „банкротира“, односно ќе (с)нема средства за редовна исплата на македонските пензионери! Овие и вакви неодговорни пишувања, немаат никаква основа за тоа, од едноставна причина што во Фондот на ПИОМ како и до сега, така и во иднина се водела и води политика на штедење, односно рационално користење на средствата со кои се располага, а и Фондовскиот буџет не е празен. Оттука, нема никаков повод за загриженост на нашите пензионери дека (некогаш) ќе дојде во прашање исплатата на нивните зголемени пензии, кои патем да споменеме, од лани се исплаќаат толку редовно (како никогаш до тогаш), што е повеќе од афирмација на владината политика и на Фондот на ПИОМ.

Треба да се потсетиме дека, иако лани, од 1 јануари 2009 год. придонесот за пензиско и инвалидско осигурување се пресметуваше по стапка од 19%, што во однос на стапката која се применуваше во претходната година (21,2%) претставува намалување за 10%, со тоа дојде и до намалување на најниската основица од која се пресметува и плаќа придонесот за пензиско и инвалидско осигурување од 65% на 50% од просечно исплатена плата во Републиката.

Таквото намалување на стапката на придонесот, како и најниската основица од која се пресметува и плаќа придонесот има влијание на висината на остварените придонеси, како и во структурата на вкупните приходи на Фондот.

За постигнување баланс на приходите и расходите во услови на намалување на приходите од придонесите, со Буџетот на Фондот за 2009 год. беа планирани зголемени буџетските трансферни средства на Републиката.

Со средствата што се остварија од придонесите, како и со дозначените зголемени средства од Буџетот на Републиката, Фондот во 2009 година оствари избалансиран приходи и расходи, односно вкупни приходи во износ од 41.589,52 милиони денари и вкупни расходи во износ од 41.392,97 милиони денари или незначителен вишок на приходи во износ од 196,55 милиони денари.

Како резултат на остварувањето на планирите приходи од придонесите, дозначените средства од Буџетот на Републиката и другите приходи, Фондот од почетокот на годината вршеше редовна исплата на пензите во првата недела од месецот за претходниот месец, како и исплата на сите други обврски од спроведувањето на пензиско и инвалидско осигурување.

Меѓутоа, во одредени периоди, поради динамиката на собирањето на придонесите, во најголем дел до 15 во месецот дојде до исплата на пензите околу 5-ти во месецот. За навременото исплаќање на пензите, бидејќи Фондот се соочува со недостаток на средства за нивна исплата, земаше позајмица од Буџетот на Републиката, која изнесуваше до 300 милиони денари. Но, истата се враќаше за неколку дена, по акумулирање на средствата.

Треба да се знае дека вкупните приходи на Фондот во износ од 41.589,52

милиони денари се остварени од следните извори на финансирање, и тоа: од изворни приходи (придонес од плата, бенифициран стаж, придонес од физички лица кои вршат дејност и вработените кај нив како и од индивидуални земјоделци) се остварени средства во износ од 26.279,53 милиони денари или 63,2% од вкупните приходи, потоа средства од Буџетот на Републиката во износ од 14.020,85 милиони денари или 33,7% од вкупните приходи, додека од акцизи се остварени средства во износ од 744,49 милиони денари или 1,8% од вкупните приходи, од Агенцијата за вработување се остварени средства во износ од 256,49 милиони денари или 0,6%, од вкупните приходи, од дивиденда и продажба на акции и удели се остварени средства во износ од 94,05 милиони денари или 0,2% од вкупните приходи и од други приходи се остварени средства во износ од 194,11 милиони денари или 0,5% од вкупните приходи.

И во оваа прилика ќе истакнеме дека придонесот од плата се пресметува по стапка од 19% на бруто плата и е основен извор за финансирање на Фондот. Така, во 2009 год. по овој основ се остварени средства во износ од 25.331,01 милиони денари и истите се остварени во рамките на планираните (99,8%), а во споредба со остварените приходи од 2008 година се повисоки само за 1,7%.

Учество на придонесот од плата во вкупните приходи изнесува 60,9% и истото во споредба со учеството во 2008 година (66,2) е намалено. Ова намалување придонесе, фирмите да ја подобруваат својата економска база, односно да не го кријат вистинскиот број на вработени и за истите да им плаќаат придонес на исплатените бруто плати.

Зголемувањето на придонесите од плата од само 1,7% и намалувањето на нивното учество во вкупните приходи, е резултат на намалувањето на стапката на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, како и намалување на најниската основица на која се пресметуваат и плаќаат придонесите и намалување на бројот на вработените за кои се плаќа придонес.

И, уште ова: лани наплатени се заостанатите придонеси заклучно со 2008 год., согласно Законот за претворување на побарувањата во траен влог на обврзниците „Охис“ Скопје, „Еурокомпазит“ – Прилеп, „Тутунски комбинат“ – Прилеп и „ЕМО“ Охрид, во износ од 2.208,27 милиони денари, кои се исказани во приходи од Буџетот на Републиката.

Покрај ова, согласно Законот за отпуштање на камати на доспелите обврски по основа на даноци и придонеси за задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр 159/2008) на обврзниците кои имаа заостанат долг им е овозможено да го платат долгот на повеќе рати со отпис на каматата целосно, односно делумно во зависност од рокот на плаќањето. На овој начин, на 635 обврзници им е овозможено да го платат долгот од 325 милиони денари.

Приходите од придонесот од доходот (376,67 милиони денари), приходите од физичките лица што вршат дејност и вработени кај нив (527,19 милиони денари), како и од индивидуалните зем-

јоделци (44,66 милиони денари) се остварени во износ од 948,52 милиони денари и истите се во рамките на планираните, а нивното учество во вкупните приходи изнесува 2,28%.

Кога кон ова ќе се додадат и приходите остварени од акцизите во износ од 744,49 милиони денари кои во вкупните приходи учествуваат со 1,8%, како и трансферните средства од Буџетот на Републиката, кои се остварени во износ од 14.020,85 милиони денари и истите се во рамките на планираните средства со Буџетот на Фондот (98,2%), тогаш остварените приходи од претходната година (10.181,99 милиони денари) се повисоки за 37,7%. Зголемувањето на приходите од Буџетот на Републиката е резултат на зголемувањето на средствата за покривање на тековниот дефицит, заради постигнување баланс помеѓу приходите и расходите на Фондот на ПИОМ во услови на намалување на средствата од придонесите. Средствата од Буџетот на Републиката за покривање на тековниот дефицит изнесуваат 5.959,28 милиони денари, кои заедно со средствата зголемени се и трансферните средства во приватните пензиски фондови од 2.310,00 во претходната година на 2.904,41 милиони денари во 2009 год. или повеќе за 25,7%.

Средствата пак, од Агенцијата за вработување што се дозначуваат по основа на придонесот за невработени лица кои примаат паричен надоместок, лани по овој основ беа дозначени средства во износ од 256,49 милиони денари. Тие средства се намалени поради намалување на бројот на лицата за кои се плаќа придонес поради измена на законските прописи да се плаќа само за оние кои немаат 15 години пензиски стаж. Покрај ова, лани со донесувањето на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, Агенцијата придонесот за пензиско и инвалидско осигурување го пресметува и плаќа по стапка од 19% на нето основица, заместо на бруто основица, поради што значително се намалени приходите по овој основ.

Што се однесува до приходите остварени од дивиденда и од продажба на акции и удели, лани се остварени во износ од 94,05 милиони денари, додека други приходи се остварени во износ од 194,11 милиони денари, или 85,0% во споредба со планираните приходи. Од овие средства 85,97 милиони денари се од Министерството за одбрана, а се однесуваат за исплата на пензии остварени според Законот за армијата.

Од погорното сосема логично произлегува, дека во Фондот на ПИОМ, политиката за прибирање на средства за редовна исплата на пензии е доминантна и дека на тој план се вложуваат максимални напори за нејзино усовршување, односно како и до сега, практикување на стекнатото искуство.

Оттука, сите напади што доаѓаат од одделни средства за информирање дека наводно ќе нема средства за пензии се неосновани, злонамерни и во најмала рака неодговорни спрема Фондот на ПИОМ. Впрочем, погоре исказаните бројки и состојби сами по себе, го демантираат тоа.

м-р Снежана Кутузовска

Прашања и одговори

Ве молам објавете ги ако е можно во „Пензионер плус“ валоризационите коефициенти за пресметување на пензија. Весникот е одличен, продолжете така!

Стојмир Петровски од Тетово

Врз основа на член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување (Сл. весник на РМ бр.156/2009) и Соопштението на Државниот завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.10.14, Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија ги утврди и објави на 10.3.2010 година следните валоризациони коефициенти за пресметување на платите од поранешните години за утврдување на пензиска основа на ниво на платите од 2009 година, за пензии остварени во 2010 година:

Платите остварени од 1970 до 2009 година што се земаат за утврдување на пензиската основа се пресметуваат според просечната плата на вработените во Републиката од 2009 година, како последна календарска година што и претходи на годината во која осигурениот го остварува правото на пензија, со валоризационите коефициенти што се пресметуваат врз основа на статистичките податоци за движењето на платите на сите вработени во Републиката. Така утврдените коефициенти се множат со факторот 0,92009, и изнесуваат:

Година	Просечна плата	Коефициент
1970	0,001136	16.163.987,9308
1971	0,001366	13.442.379,4212
1972	0,001625	11.299.870,9473
1973	0,001872	9.808.915,7529
1974	0,002400	7.650.954,2872
1975	0,003013	6.094.354,5600
1976	0,003435	5.345.644,9168
1977	0,004087	4.492.853,0192
1978	0,004902	3.745.877,2520
1979	0,005775	3.179.617,3661
1980	0,006945	2.643.958,2850
1981	0,008817	2.082.600,6906
1982	0,011259	1.630.898,8622
1983	0,014076	1.304.510,5349
1984	0,019542	939.632,0893
1985	0,032821	559.467,7277
1986	0,066730	275.172,9400
1987	0,133917	137.116,9477
1988	0,359726	51.045,2130
1989	6,420000	2.860,1698
1990	38,540000	476,4476
1991	77,850000	235,8676
1992	764,000000	24,0344
1993	4854,000000	3,7829
1994	9009,000000	2,0382
1995	9373,000000	1,9591
1996	9445,000000	1,9441
1997	9469,000000	1,9392
1998	9623,000000	1,9082
1999	9754,000000	1,8825
2000	9942,000000	1,8469
2001	10552,000000	1,7402
2002	11279,000000	1,6280
2003	11824,000000	1,5530
2004	12293,000000	1,4937
2005	12597,000000	1,4577
2006	13517,000000	1,3585
2007	14584,000000	1,2591
2008	16096,000000	1,1408
2009	19957,000000	0,9201

Пензииот пресметани со коефициентите од точка 1 на ова извештаување, а согласно членот 37 став 3 од Законот за пензиско

ФОНД НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА Ц.О.
Бр. 02-34431
14.05.2010 год.
СКОПЈЕ

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА ПЕНЗИОНЕРИТЕ НА МАКЕДОНИЈА
СЗПМ
Бр. СЗ-02/219
14.05.2010 год.
СКОПЈЕ

Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија преставуван од директорот Иски Јакупи од една страна и Одборот на солидарниот фонд – посмртна помош и средства за членарина на здруженијата на сојузите на пензионерите на Македонија преставуван од Душко Шурбановски од друга страна склучија

СПОГОДБА

за начинот и постапката за вршење задршка при исплатата на пензијата за солидарниот фонд – посмртна помош и членарина и исплатата на посмртна помош на семејствата на почнатите корисниците на пензија

1. Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, во понатамошниот текст ФПИОМ, ќе врши задршка за солидарен фонд – посмртна помош и членарина при исплатата на пензиите на корисниците на пензија, во еднакви износи за сите корисници на пензија врз основа на акт на регистрирана организација составена од сојузите на здруженијата на пензионери.

2. Средствата по основ на членарина Фондот ги дозначува на сметка што ја определува регистрираната организација составена од сојузите на здруженијата на пензионерите.

3. Исплатата на посмртната помош на семејствата на почнатите корисници на пензија ја вршат подрачните служби на Фондот, по комплетирање на барањето и расчитување на обврските по основ на повеќе исплатени пензии до денот на смртта на корисникот на пензија.

4. Подносителот на барањето за исплата на посмртна помош приложува:
– чек од последната пензија,
– извод од матична книга на умерените на почнатиот корисник на пензија,
– лични податоци и адреса на подносителот на барањето,
– трансакциска сметка на подносителот на барањето,
– фактура од погребалното претпријатие или изјава од барателот за извршен закоп.

5. Фондот се согласува еднаш годишно до регистрираната организација во електронска форма да достави список на корисници на пензија со пензиски број и адресни податоци според територијалната поделба на подрачните служби, а за Скопје за 5 општини заради ажурирање на податоците на членовите во здруженијата (согласно член 20 од Законот за здруженија и фондации „Службен весник на Република Македонија“ бр 52/2010 година).

6. Фондот на Одборот на Солидарниот фонд на регистрираната организација му доставува полугодишна и годишна Информација за дозначени и потрошени средства за посмртна помош според исплатата што се врши во подрачните служби на Фондот.

7. Фондот се согласува секој месец до регистрираната организација во електронска форма да доставува преглед на бројот на корисници на пензија на кои се врши задршка за посмртна помош и членарина според територијалната поделба на подрачните служби и за градот Скопје за 5 општини.

8. Новите корисници на пензија согласноста да им се врши или да не им се врши задршка од пензијата за посмртна помош и членарина ја даваат со потпишување на образец Изјава, при поднесување на барање за остварување на право на пензија.

Еден примерок од изјавата подрачната единица го доставува на Здружението на пензионерите за кое се определел барателот да членува, а вториот се прилага во досието на корисникот на пензија. За градот Скопје подрачната единица – Скопје еден примерок од потпишаната изјава ќе ја доставува до Одборот на Регистрираната организација, а вториот се приложува во досието на корисникот на пензија.

9. Висината на задршката за посмртна помош и членарина како и висина на исплата на посмртната помош, регистрираната организација ги објавува на почетокот на годината во „Службен весник“ на Република Македонија.

10. За разрешување на одредени состојби и проблеми во исплатата на посмртната помош, Фондот писмено ќе се обрати до регистрираната организација за изнајдување на заедничко решение.

11. Спогодбата ќе се применува со потпишување од овластените потписници. Спогодбата е потпишана на ден 17.05. 2010 година.

Одбор на солидарниот фонд

ФПИОМ

Претседател

Душко Шурбановски

Директор

Иски Јакупи

ФОТО ВЕСТ

Во Градската библиотека „Браќа Миладиновци“ во Скопје се одржа пригодна средба на која директорот д-р Филип Петровски на Сојузот на здруженијата на пензионерите на Македонија му додели бесплатно над 70 книги од домашни и странски автори. Заблагодарувајќи се за овој гост секретарот на Извршниот одбор на СЗПМ Драги Аргировски истакна дека поголемиот дел од книгите ќе биде предаден на Клубот на љубители на книгата во огранокот „Јане Сандански“ во Аеродром, кој можне успешно делува во рамките на најбројното Здружение на пензионери „Кисела Вода“.

Веодно, директорот Петровски извести дека Управниот одбор на оваа реномирана библиотека донел одлука годишната членарина за пензионерите во Скопје да биде намалена за 40 отсто.

Г.Т.

Конечно пензионерски дом во Кочани

Започнува ли конечно реализација на проектот за изградба на старосен пензионерски дом во Кочани? Одговорот е ДА.

Обезбедени се основните услови за отпочнување со реализација на долгоочекуваната изградба на старосен пензионерски дом, за регионот Осоговија. Деновиве се интензивираат активностите на раководството на З.П – Кочани, околу планот за создавање услови за изградба на капиталниот објект кој неколку години наназад е зацртан во програмата за работа на здружението.

Имено, во соработка со градоначалникот на општина Кочани, Ратко Димитровски, раководството на кочанското Здружение на пензионери, во новиот детелен урбанистички план на град Кочани, веќе го зацрта градежниот плац во местото викано „Шатровиќ“ – гарнизон Кочани. Парцелата е со површина од 4.162 метри квадратни, простор за спроведување на градежни работи и 3.377 метри квадратни, парцела за парково уредување. Во тек се и преговорите за формирање на заедничка стручна група од архитекти,

кој ќе работат на изготвување на проектна задача, за изработка на идејниот проект. Планирано е, пред да се отпочне со реализација на градежните активности, идејното решение да биде предмет на отворена дебата со граѓаните. Ќе бидат земени во предвид сите согледувања и предлози, решенија и сугестији, особено поради фактот што важноста и димензионалноста на објектот е доста голема, па заради тоа проектот побуди голем интерес не само кај сегашните, туку и кај идните пензионери.

Имено, според сегашниот ДУП, објектот е проектиран како современа зграда со висина од 13,2 метри, со приземје и три кати, која покрај заедничките простории, ќе содржи медицинска амбуланта, аптека, трговски маркети и останати придружни угостителски простории.

Претседателот на Здружение на пензионери – Кочани Горѓи Серафимов, заедно со потесното раководство, веќе спроведе анкета помеѓу членовите на Здружението и останатите граѓани, кои не можеа да го скријат задоволството и воодушевеноста од местоположбата на определената локација за изградба на значајниот објект, на која веќе е поставена потребната инфраструктура, а полна поддршка и иницијатива за изградба на старосен пензионерски дом во Кочани, има и од останатите Здруженија на пензионери од Осоговијата, чии членови рамноправно ќе ги користат благодарите од проектот, кој одамна требаше да се реализира во Источниот регион на Македонија.

Илчо Лазаревски

Неготино

Пријатно пензионерско катче

Клубот на пензионерите во Неготино е многу пријатно и уредено катче во кое секојдневно пензионерите се дружат, рекреираат и забавуваат.

Најемателот на клубот Васко Мијовски е љубител на зеленило и цвеќиња и страстен собирач на стари предмети, па затоа уште од влезот ве пречекува бујно зеленило, а внатре со префинет вкус се распоредени разни цвеќиња и тематски подредени етнолошките предмети.

Патем да споменеме дека во почетокот на годинава, во Клубот и во работните простории е вграден ламинатен под, саниран е покривот на Домот и се сменети сите олуци за што се вложени 120 000 денари.

Фото и текст
Петар Стефанов

Регионална средба за нови идеи

Размена на искуства, соработка и ширење на пријателство беше целта на средбата на претседателите и секретарите на пензионерските здруженија од Кочани и од Осоговијата, која деновиве се одржа во Кочани.

Претставниците на пензионерските ограноци од регионот на Осоговијата дојдоа во посета на Здружението на пензионери од Кочани. Целта на посетата е гостите да ги видат новите простории на здружението на пензионерите, да се дружат, да разменат искуства и пријателство, како и да соработуваат, бидејќи таа заедничка соработка би била од взајемна корист на сите. Освен тоа на средбата се покренуваат теми за нови иницијативи, со цел збогатување на содржините на животот на луѓето од третото доба.

Во оваа прилика, претседателот на здружението на пензионерите Горѓи Серафимов истакна дека многу се задоволни од одлуката на последната седница на Советот на општина Кочани за изградбата на старосен пензионерски дом во Кочани, кој ќе биде на располагање на сите пензионери од регионот.

И.Л.

Стариот континент со сè постари жители

Европа е најголемиот регион што се соочува со проблемот на брзо стареење. Според економистите, за да се спречи надолниот тек и генерацискиот јаз, единственото нешто што треба да се направи е радикално да се променат одредени системи и односи. Тие исто така тврдат дека ако Европа сака да се соочи со демографскиот дефицит и да го реши истиот, регионот ќе мора да се потпред на исклучето. Но, притоа се поставува прашањето, како стариот континент со долг од 8.000 милијарди евра да го најде правиот пат и да изгради нов свет?

И што денес се случува: единици сакале да работат што подолго, други пак би сакале да одат во пензија што е можно побрзо. Овие две дилеми сведочат за контрадикторната реалност со којашто се соочуваат постарите лица во Европа, додека континентот го погодува демографска пресвртница. Според податоците на Евростат, цитирани од „Алијанс“, годинава бројот на луѓето на возраст од 60 до 65 години ќе почне да го надминува бројот на тие на возраст од 15 до 20 години, кои претходно ги заменуваат своите постари колеги како работна сила.

Според истиот извор европската економија за напредува, постарите лица ќе треба да работат подолго, иако заради постоечките неповолни економски услови работодавачите и младите невработени кадри се против нивниот ангажман. Дел од проблемот може да е резултат на различните ставови кон возрастта. Додека во некои индустриски гранки се смета дека некој е многу стар за да работи на 40 години, на некои други места кога политичарите велат „стари“ луѓе мислат на проблемите поврзани со постарата популација, не за нивниот ангажман. Како и да е, факт е дека трендот на отстранување на постарите луѓе од структурите на

работната сила и нивно пензионирање е присутен, иако постојат општества каде што се свесни дека постарата популација содржи работен потенцијал. Така, до 2010 година Европската комисија предвидува стапка на вработеност од 50% кај постарите лица, за разлика од 45% во 2007 година. Ваквиот сооднос ги покрива опсежните варијации во регионот, од околу 13% во Унгарија и 63% во Шведска, според податоците на „Алијанс“.

Учество на постарите работници во работните процеси се зголемил во изминатите години, особено во рамките на скратеното работно време. Постојат компании кои примаат постар персонал, но сега за сега се додат ретки, особено во земјите со висок процент на невработеност. Само помалку од 25% од вработените се на возраст над 50 години, што е пропорционално помалку од нивниот растечки број во општеството. Неодамнешната рецесија на никој начин не влијаела врз условите за вработување и пензионирање, што се однесува до постарите работници.

Од друга страна ангажманот на постарите луѓе не е секогаш исклучително само од финансиски причини, иако додатните средства им носат релаксиран живот. Меѓутаа работниот ангажман е особено билтен кај оние кои заради неправедно и несодветно законодавство мораат да работат и над 70-годишна возраст бидејќи немаат друг приход. Токму од оваа причина СЗПМ покрена иницијатива за т.н. социјална државна пензија за сите стари луѓе над 65 години кои немаат право на старосна пензија и не примаат други парични средства, но за жал тоа се уште не е реализирано! Во Франција пак постои владин нацрт-закон, чија цел е да ги охрабри луѓето да работат подолго, а кој треба да биде готов до септември, по преговорите со синдика-

катите и вработените. И наместо да им се плаќаат повисоки плати на постарите работници, што е вообичаено, француските синдикати рекле дека неколку компании ги принудиле вработените сепак да се пензионираат без да го чекаат законот. Со други зборови кажано, работодавците и политичарите не секогаш имаат заеднички мислења и интереси со работниците.

Исто така постојат разработени системи кои ги применуваат компаниите за да се ослободат од постарите работници. Ги има и кај нас. Така, додека Европа остварува напредок во спречувањето на раното пензионирање, Грција се заложува ова да го имплементира како дел од пензиските реформи насочени кон намалување на буџетскиот дефицит. Компаниите соочени со потребата да ги намалат трошоците немаат друг избор. Едно ланско истражување спроведено во над 5.000 компании во осум европски земји открива дека повеќето работодавци ги намалуваат трошоците на компаниите така што ги отпуштаат постарите лица.

Професорот Кене Хенкес посочува дека во повеќето земји, 56-70 % од работодавците го поддржуваат реформирањето на персоналот преку работното пензионирање на постарите работници.

– Не ги принудуваат да си заминат, туку ги убедуваат дека е напорно да работат на нивна возраст, дека сигурно се веќе уморни, дека ја немаат истата енергија за работа и дека најдобро е да ја прифатат понудата и да си заминат – вели Парен, претставник на синдикатот.

Пред економската криза, владите правеа напори да ги поттикнат постарите лица да останат на работа. Зголемувањето на долговите, предизвикано од спасувањето на банките и од доделувањето економски стимуланси, го стави во фокус сè по-

големиот временски интервал помеѓу возраста до која луѓето имаат тенденција да работат и годината во која ќе се пензионираат. Надминувањето на дефицитот преку реформи во пензите, вклучувајќи го и одложувањето на возраста погодна за пензионирање се тренд во Европа уште од 1990-тите, при што во Грција и во Шпанија се потребни дополнителни чекори, бидејќи побавно се вклучи во бранот на реформите. Економистите сметаат дека одложувањето на возраста за пензионирање е краткотрајно бегство од кризата. На пример, во Грција според Евростат, без реформите трошоците за пензионирање до 2050 година би изнесувале една четвртина од бруто-домашиот производ, но не било пожелно тоа да се меша со структурната потреба да се овозможи во Европа работниците да заробуваат и во поодминати години. До 2050 година, населението во Европа, кое ќе изнесува 591 милион лица според Обединетите нации, се смета дека ќе се намали за повеќе од 8%, додека, пак, во САД, Канада, Јужна Америка и во Азија се очекува да се зголеми за повеќе од 30%, додека во Африка да се удвои. Едноставно кажано, ова значи дека за европската

на животниот век да достигне 82 години (што беше 76 во 2006 година), јасно е дека зголемената продуктивност мора да ги опфати и повозрасните лица.

Сепак во февруари, британската хуманитарна организација „Ејј ју кеј“ соопшти дека за време на рецесијата над 100.000 лица биле принудени да се пензионираат по наполнување на 65 години, иако стандардната демографска приказна покажува дека во иднина нема да има доволно млади луѓе кои ќе се грижеле за се поголемиот број на стари луѓе. Вработените што биле принудени да се пензионираат, а коишто не планирале да заминат, на пр. затоа што децата сè уште им се школуваат, се соочуваат со остат пад на приходите, со пензија која е помала од платата и мораат да очекуваат помош од државата.

– За компаниите раното пензионирање може да се чини како добра идеја за намалување на трошоците, ама од друга страна повеќе лица ќе очекуваат пензии за подолг период, па ќе се зголемат социјалните трошоци. Во најлош случај, приватно стекнатите средства нема да бидат доволни за издржување што ќе го зголеми товарот врз социјалните добра – нагласува Михаела Грин,

Услови за пензионирање во неколку европски земји

Земја	Просечна возраст на пензионирање	Мажи	Жени	Задолжителна возраст на пензионирање		Учество на постаро население (%)
				Мажи	Жени	
Германија	62	62,6	61,5	65	31	59
Грција	61	61,6	60,5	65	60	57
Италија	60,4	61	59,8	65	60	59
Шпанија	62,1	61,8	62,4	65	24	59
Франција	59,4	59,5	59,4	60	26	45
Британија	62,6	63,6	61,7	65	60	42

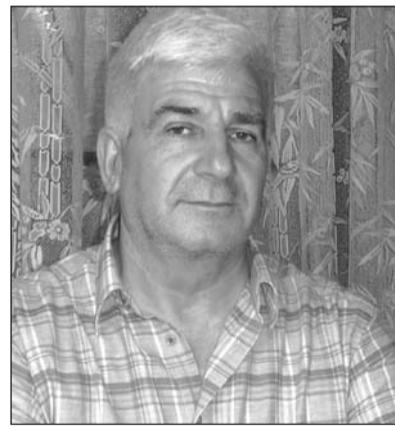
економија да напредува е потребна и комбинација од зголемена имиграција и повисока продуктивност на постотното население. Со тоа што процентот на 65-годишниците треба да достигне 28% во Европа до 2050 година и со очекување зголемувањето економист во „Алијанс“. Табелата е преглед на условите за пензионирање во неколку европски земји:

Подготвилка: К.С. Андонова
(Користени податоци од Thomson Reuters)

Здружение на инвалиди на трудот и корисници на инвалидска пензија „Центар“ - Скопје

Успеси со мали средства

Здружението на инвалиди на трудот и корисници на инвалидска пензија „Центар“ – Скопје, во кое членуваат околу 2050 инвалиди од разни категории, постои и успешно функционира

на членовите во остварувањето на нивните права. Според Чолаковски, известни потешкотии во остварувањето на планираните активности се појавија поради недостатокот на финансиски средства, а особено од 2000 година со формирањето на паралелното Здружение на инвалидски пензионери, на кое Фондот за ПИОМ му додели половина од месечната членарина. И во такви околности Здружението успешно се справува со проблемите, а со зголемена ангажираност успесите и натаму не заостануваат. Ваквата состојба целосно ќе се надмине со иницијативата на Сојузот на здруженија на инвалиди на трудот и корисници на инвалидска пензија за добивање статус на национална инвалидска организација, со што ќе се издаваат средства и за ова здружение од Министерството за финансии, од игрите на среќа и од други извори.

Во соработка со институциите на системот и со некои невладини организации Здружението иницира спроведување на корисни акции за задоволување одредени општествено-социјални потреби и остварување бенефиции за инвалидите на трудот при плаќање трошоци и претплати за разни услуги (ТВ, струја, телефонска претплата, огрев, поштенски трошоци, сообраќај, ослободување или намалување на партиципацијата за лекови и ортопедски помагала, бесплатно паркирање возила, дозволи со намалена цена за риболов и друго). Тука спаѓа и обезбедувањето годишни автобуски карти за членовите со

запознавајќи не со Здружение тој Чолаковски скромно го назначи своето ангажирање, а најмногу зборуваше за работата и резултатите на другите лица од раководните органи. Програмата за работа е мошне амбициозна и опфаќа голем број активности со насоки за извршување на задачите, а тешкото е изразено на помошта

на работните места и со поддршка на партнери.

Според Чолаковски, здружението има

запознавајќи не со Здружение тој Чолаковски скромно го назначи своето ангажирање, а најмногу зборуваше за работата и резултатите на другите лица од раководните органи. Програмата за работа е мошне амбициозна и опфаќа голем број активности со насоки за извршување на задачите, а тешкото е изразено на помошта

на работните места и со поддршка на партнери.

Според Чолаковски, здружението има

запознавајќи не со Здружение тој Чолаковски скромно го назначи своето ангажирање, а најмногу зборуваше за работата и резултатите на другите лица од раководните органи. Програмата за работа е мошне амбициозна и опфаќа голем број активности со насоки за извршување на задачите, а тешкото е изразено на помошта

на работните места и со поддршка на партнери.

Според Чолаковски, здружението има

запознавајќи не со Здружение тој Чолаковски скромно го назначи своето ангажирање, а најмногу зборуваше за работата и резултатите на другите лица од раководните органи. Програмата за работа е мошне амбициозна и опфаќа голем број активности со насоки за извршување на задачите, а тешкото е изразено на помошта

на работните места и со поддршка на партнери.

Според Чолаковски, здружението има

запознавајќи не со Здружение тој Чолаковски скромно го назначи своето ангажирање, а најмногу зборуваше за работата и резултатите на другите лица од раководните органи. Програмата за работа е мошне амбициозна и опфаќа голем број активности со насоки за извршување на задачите, а тешкото е изразено на помошта

на работните места и со поддршка на партнери.

Според Чолаковски, здружението има

запознавајќи не со Здружение тој Чолаковски скромно го назначи своето ангажирање, а најмногу зборуваше за работата и резултатите на другите лица од раководните органи. Програмата за работа е мошне амбициозна и опфаќа голем број активности со насоки за извршување на задачите, а тешкото е изразено на помошта

на работните места и со поддршка на партнери.

Според Чолаковски, здружението има

запознавајќи не со Здружение тој Чолаковски скромно го назначи своето ангажирање, а најмногу зборуваше за работата и резултатите на другите лица од раководните органи. Програмата за работа е мошне амбициозна и опфаќа голем број активности со насоки за извршување на задачите, а тешкото е изразено на помошта

на работните места и со поддршка на партнери.

Растеме
заедно.

Здрав доштио.

НЛБ Групацијата, со огромна чест и задоволство, ги известува сите досегашни и идни соработници, дека од **23 јануари** започна со работа во **нова деловна зграда**, која се наоѓа на улица Водњанска број 1, до трговскиот центар Рамстор.

- NLB** Тутунска банка
- NLB** Тутунска брокер
- NLB** Лизинг
- NLB** Нов пензиски фонд

NLB Групација

Ново остварување на Пензионерската драмска работилница Во Куманово

Премиерно прикажана претставата „Шути и рогати“

Уште еден успех оствари Пензионерската драмска работилница на КУД „Гоно Симоновски“. На 5 мај 2010 година беше одржана премиерната изведба на драмскиот текст „Шути и рогати“ од Славко Димовски и Драголуб Димовски, а во режија на Стоје Додевски.

Инспирирани и охрабрени

Промоција на МТВ

Пред одржување на премиерната изведба на сцената во Куманово Драмската работилница беше гост на првиот канал на МТВ во емисијата Трето доба. Овој настап, вкупно претставуваше телевизиска промоција на претставата „Шути и рогати“ пред пензионерската популација, но и другите гледачи на оваа програма. Артистите прикажаа неколку инсери од комедијата, со куси коментари за подготвките, како и за работата на КУД „Гоно Симоновски“.

од успехот, што го постигна со поставување на сцената на битовата драма „Ленче Кумановче“ вљубеничите на уметноста на штиците што живот значат, се охрабрија да се зафатат со проектот „Шути и рогати“.

По скоро тримесечни подготвки, почнувајќи од совладување на текстот, глумата, костимирањето, сценографијата, конечно на сцената на Центарот за култура се прикажа првата претстава пред публиката.

На дело се потврди старото правило дека упорноста се исплати. Џели-от артистички колектив покажа умешност во остварување на улогите.

Се забележуваше автентично толкување на текстот во кој се описаны интересни настани од нашето

минато во периодот меѓу двете светски војни. Како и драмскиот текст „Ленче Кумановче“ и оваа претстава убаво прозвучи на Кумановски говор.

нерите од Кратово, Крива Паланка и други.

Спиро Николовски

Дружење на пензионерите со песна

Неодамна во Штип се одржа музичка средба на три мешовити пејачки групи со убава македонска песна од три здруженија на пензионери. Први настапија гостите од Не-

готино со „Распеани пензионери“, потоа гостите од Берово, а на крајот домакините со хорот „Пензионерски цветови“.

Претседателката за култура го најави дружењето на пензионерите со убавата стара градска песна испеана од златните граѓа на пензионерите. Се слушнаа песните: „Зора зори лично либе“, „Лудо ми тера три коња“, „Еленко дадо“,

„Тие пусти пари“, „Штипскиот сплет“, „Штипска свадба“ и други песни донесени како белег од крајот од каде доаѓаат групите. Присутните граѓани и гости ги поздравија претседателот на здружението домаќин **Михаил Кралев**, а публиката со бурно ракоплескање ја наградуваше секоја испеана песна.

Домаќините од Штип „Пензионерски цветови“ убавите стара градска песни ги забележаа и на аудио џеке ќе ги чува од заборавот на времето.

Нашиот народ низ вековите го крепела песната, весела или таговна, во добро или во зло, а пензионерите сега ја пренесуваат на младите генерации како темел на тоа време.

Ц. Спасиковски

ПРОЧИТАВ ЗА ВАС

Летопис на животот во третото доба

Книгата „Моето име е пензионер“ самата се наметна во оваа рубрика, како најнова книга која само што излезе од печат. Таа досега е широко и достојно, дури и рекол велелепно презентирана во разни средини и медиуми. Но тоа нам не може да ни го одземе задоволството и привилегијата да проглаголиме и ние некој збор за неа и за човекот, кој базично е наш човек, наш вршник. Господинот Драги Аргировски, истакнат новинар и публицист, соодветно пред сè, на неговата библиографија, заслужува за него да се проговори со питет. Седумнаесетте тома што го носат неговиот потпис се паметници на разни животни приказни, активности и упорства, кои треба да се афирмираат пошироко, да се поддржат и да се поттикнуваат нови. Овде особено ќе ги истакнеме четирите книги кои чинат једна посебна тематска целина. Тоа се: „Неговото височество пензионерот“, „Во виор на третото доба“, „Пензионерска сага“ и секако „Моето име е пензионер“. Поконкретно за неа ќе кажеме подолу, зашто е нужно барем елементарно да го претставиме авторот и да си припомниме дека: е роден на 17. март 1939 година во Куманово, каде што се здобил со основно и средно образование, после

кој се на грбот на општеството, заборавајќи притоа, дека тие чесно си го одработиле своето, редовно си ги плаќале придонесите во нивниот фонд за да имаат безбедна и спокојна старост. Го прифаќај како позитивна цивилизациска придобивка она што во светот е тренд: доживотно учење и работа. И живапо се борат, одбиваат предвреме да бидат отишани. Не се мириат лесно ако им се закинат нивните права. Одлично знаат што значи не само вербално ами и суштински уставната дефиниција на нашата земја, дека таа е и социјална држава. Имаат полно разбирање за проблемите со кои се судира нашето општество посебно, но и како дел од глобалните светски процеси. И, со право, очекуваат да се има разбирање за нив и за нивните потреби. И тука Аргировски пак е на нивната, впрочем и на својата страна. Пишува јасно и недвосмислено, на стартот ја погаѓа целта, а потоа ја коментира само онолку колку што е неопходно. Добро го познава јазикот и неговите изразни можности и одлично го користи. Води сметка и за жанровската чистота. Ги има сите одлики на расен новинар и публицист.

Сега, согласно со позициите што ги има (секретар на СЗПМ, заменик-

Кавадарци

Повеќе културни настани

Во рамките на „Кавадарци–град на културата 2010“, а во соработка со локалната самоуправа и Домот на културата „Иван Мазов–Климе“ за пензионерите од Кавадарци бесплатно беше прикажана претставата „Ленче Кумановче“ во изведба на пензионерската рабо-

тилница „Гоно Симоновски“ од Кукање.

Во преполнетата сала на Домот на културата, кумановските пензионери прикажаа извонредна и импресивна игра, еднаква на професионални изведувачи, заради што често беа наградувани со аплаузи од присутните. Кавадаречките пензионери имаат можност да проследат и двочасовен концерт на народна музика што се организира

по седми пат „Пензионерите пеат“. За квалитетот на манифестијата зборува извонредната посетеност и добрата организација. Настапија 10 КУД, пеачки групи и вокални изведувачи од осум градови: Кавадарци, Прилеп, Неготино, Гевгелија, Кочани, Богданци, Валандово и Битола со репертоар од извонредните песни.

Кавадаречкото здружение со овие и уште неколку други манифестијации во текот на годината од областа на културата упорно работи на внесување нов квалитет во животот на своите членови и тоа преку

нивно непосредно учество како изведувачи во пеачката група, литературниот клуб и драмска секција.

Ф.Костадиновска

Сликите на Ружица

Многу цветови, етно мотиви, ма-настири и друга мртва природа се насликаны од раката на Ружица, која неодамна имаше самостојна изложба во Музеј – Галеријата на Кавадарци.

Ружица Јосифова зад себе има седум самостојни и дванаесет групни изложби, а нејзините слики го дополнуваат амбиентот не само во Кавадарци и Македонија, но и во САД, Шведска, Германија и Бугарија, во која изложувала три пати. За богатството на содржината на нејзините платна сведочи и последната изложба на која доминираше македонска свадба и пејсажи.

Тоа е Ружица како уметник сликар, но зад нејзе се и четириесет години наставничка работа како ликовен педагог, каде со својата упор-

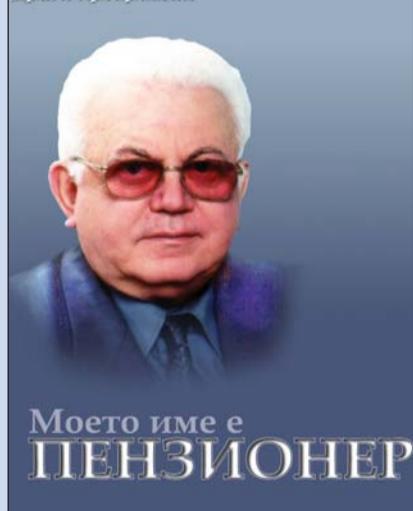

ност успева ликовните творби на нејзините ученици да бидат изложени на голем број изложби во нашата земја, во Европа, како и во далечната Индија каде се освоени 25 златни, 3 сребрени и 3 бронзени медали.

Таа е мошне активна и во пензионерскиот живот. Во моментов е заменик – претседател на Извешниот одбор на ЗП Кавадарци и претседател на Комисија за прослави. Иако на 72 години, сеуште слика и подготвува нова изложба.

Ф.К.

Драги Аргировски

главен и одговорен уредник на „Пензионер плус“) може релевантно да влијае. Ќе се изненадите од тоа каде тој сè зема активно учество и за што се залага, што сè чини, се разбира во тесна соработка со останатите фактори во СЗПМ, со министерствата во чија надлежност се наше права, како и со многу други владини и невладини организации. Беш силно изненаден кога ја прелистав Книгата. Ви го препорачувам тоа и Вам. Се чита лесно, овозможува да се прават паузи за да не читате со напор и кај и да продолжите пак ќе воспоставите врска. Обемниот ма-

теријал е организиран во тематски поглавја, што овозможува експедитивно да се пронајде она што се бара. Опфатени се активностите што ја сочинуваат широката лепеза на интереси, афинитети, хобии, мечти, нереализирани планови, како од физичката така и од духовната сфера на целиот простор на Татковина. А тоа претставува огромна придобивка. Книгата станува летопис на сето она што треба да се запамети. По природата на нештата, она за што медиумите опширно информираат кога активностите се актуелни, по неколку дена се губат од фокусот и полека се забораваат. Книгата памети. Книгата, по својата суштина, го носи живот на вечноста. Затоа, секоја чест на авторот.

Сосема на крајот. Ако во овој обид пофалиме трудот на Аргировски, намерно завардувајќи се од глорификацији, редно е да кажеме дека и општеството соодветно го верификувало неговиот придонес. Добитник е на награда „11 Ноември“ за публицистика, наградата „Крсте Мисирков“ од ЗНМ, „Златно перо на хуманоста“ од Црвеното крст, признание „Мајка Тереза“, голем број годишни награди на МТВ, одликувања и благодарници. Да му посакаме на авторот да го послужи доброто здравје, а за останатото, како и се когаш, сам ќе се погрижи.

Борис Шуминоски

Во срцето сум млад

На мојот кус престој во Словенија патот ме доведе и во Дворецот на вitezите во Марибор. Мариборчани се многу горди на знаменитостите на својот град а особено на ова здание од времето на барокот. Моето воодушевување од барокната уметност го привлече внимание на господинот што се најде до мене. Ме праша од каде доаѓам и дали сум од Македонија. На мојот потврден

дерна, компјутеризирана, синхронизирана, движечка бинска опрема за прв пат направена во Скопје и единствена во поранешна Југославија. Се пристапи за ентузијазмот со кој се работело тогаш, за пријателството, за минатите убави моменти на излетничките места во Скопје. Раскажа дека ја памети гостопримливоста на македонскиот народ, убавата природа и добрата храна. Го спомена македон-

одговор ми се претстави: „Јас сум Карел Пургай од местото Ленард, тука од Словенија“. Се интересираше како е сега во Македонија како е во Скопје, дали постои Македонскиот народен театар и Телевизија Скопје. Со темперамент почна да раскажува дека тој како директор со екипа ги изведувале и монтирале челичните конструкции и техничката опрема во овие институции. Во тоа време, пред 40 години, таквата опрема била најмо-

ското тавче-гравче и добрата тиквешка ракија. Господинот Карел сега има 71 година и веќе 13 години е пензионер. Неговите три сина се женети, имаат свои семејства и економска сигурност. Главниот акцент на пензионерските денови господинот Карел го става на патувањата. За себе вели дека е светски патник, а причина за тоа е историјата и желбата да се запознаат народите, обичаите, традициите, новите земји. Ги посетил

и подалечните земји како: Тибет, Камбоџа, Непал, Бангладеш, Индија и Африка. Од Африка вели дека носи посебни спомени. Таму живеел известен период меѓу дромодно население со кое споделил дури и лични чувства. Потсетувајќи се на минатото господинот Карел рече дека иако има 71 година тој во срцето се чувствува како да е во полна младост. Нему пензионерските денови му се како втора младост во која ги реализира своите соништа врзани за историјата и патувањата. Импресите од патувањата ги споделува со своите пријатели организирани во Друштвото за патување од Марибор и со членовите на пензионерското друштво. Неговото животно искуство го поткрепува со животна филозофија која несебично ја споделува со помладата генерација кој се негови слушатели, а средбите со нив се чести. Филозофијата на животот го зближила и станал следбеник и пријател со Далај Лама кој во деновите на мажата посета престојуваше и говореше во Марибор. Господинот Карел вели дека словенечките здруженија на пензионерите се отворени и за помладите генерации, вели дека тие даваат посебна енергија и поттик за поквалитетно живеење. Годинава тој се подготвува повторно да замине за Индија и да ги посети храмовите од кои се воодушевува. Срдечен, непосреден, со бистар и жив поглед господинот Карел вети дека ќе ја посети Македонија повторно по 40 години, а јас му посакав да ги оствари сите свои патувачки сонувачи.

Костадинка Кајмакоска

Осаменоста е лоша пријателка

Сите приказни за старите луѓе се делат на две групи: на оние кои со својата мудрост и искуство успеваат да одолеат на ударите на животот и на оние кои во тоа не успеваат. Баба Јагода Павловиќ се труди да биде убав пример од првите, но сепак вели: осаменоста е лоша пријателка. Кога ја посетив седеше на терасата од својата куќа и полека се лулаше во столот за лулање. Ја опкружуваа миризливите китки на терасата кои таа самата ги одгледува, иако ја почнала деветата десетка од животот. Благи сончеви зраци и се плеткаат во побелената коса и ѝ дават сребрен сјај на лицето на кое животот оставил длабоки траги. Погледот од нејзините сини очи опкружени со ситни борчки се губи некаде далеку, во секавањата и спомените од детството, од младоста, па се до денес до староста. Се секава на времето кога била млада, полна со радост и преплавена со среќа. Се секава на изминатите деновите и години кои и го исплеле ќерданот на животот од радост, од среќа, но и од болка и од трага. Ќерданот на баба Јагода е долг повеќе од 80 години. Искра на тага и ги заматува очи, а солзите полека капат на старите раце прошарани со старечки пеги. Големото животно искуство и мудрост се насобрале во баба Јагода. Се почетко драгарува со осаменоста. Единствена разонода и е појот на птиците што се слуша од паркот во близина. Чекорите со кои се пробиваши низ животот, кои ѝ беа цврсти и лесни, сега и се сè потешки и побавни. И овие сегашни солзи и оваа тага во нејзините очи, во нејзината душа и ум,

која често ја посетува, се труди да ја избрка, да не и се предаде. Се труди секогаш сите случувања да ги гледа од ведрата страна, од добрата страна. На грижите и на невольите да не им дозволи да израснат во чудовиште кое може и неа да ја голтне. Секогаш се труди да ја избрка осаменоста. Во тоа и помога, како што вели ведрата и весела страна на нејзиниот карактер, но сепак...

– Во својот живот сум работела многу различни работи. Знаев да работам во поле, да копам, да садам, жнеам... Потоа животот ме

однесе во град, станав модерна жена која вози кола, со фризура. Секој пат бев добредојдена кај пријателите, роднините, знаев да им помогнам на блиските и со совети да ги извлечам од невољи и лоши нешта, несебично се давав себе си.

И како млада пензионерка бев мошне активна. Во тие денови ги остварував и своите желби и меч-

ти за кои немав време додека работев. Големи активности имаше и во пензионерското друштво во кое бев почитувана и сакана. Годините од пензионерските денови ги поминував опкружена со другарки и пријателки... Денес е сè поинаку. Мирно и спокојно е, но единствено ми остана драгарувањето со книгите, со телевизиските емисии, посебно оние посветени на нас старите, но морам да забележам дека ги има многу малку. Како да сме подзaborавени. Во куќата се га живеам сама, децата се одомија, не живеат со мене. Деновите од есената на мојот живот ги разубавуваат доаѓањата на синот и ќерката, на внучињата и правнучињата. Многу сум скрната кога ќе ме посетат најмалите, уживам гледајќи колку се среќни, но уште потешко се чувствуваат кога ќе заминат и кога ќе останеме само јас и мојата осаменост. Односот со моите деца е убав, полн со разбирање и почитување, со љубов и толеранција, но кога ќе заминат тишината и осаменоста ме поплавува... Како минуваат деновите, единствен сјај, единствена желба ми е што почетко да ме посетуваат, што почетко да сум со нив, зошто нивните посети ми ја бркаат осаменоста од куќата и од душата, – со тврдок џас ја заврши својата приказна.

Се разделив од баба Јагода по желувајќи и добро здравје и уште многу посети на нејзините. И не само нејзе, туку и на сите стари осамени луѓе, на кои најчеста гостинка им е осаменоста.

Вукица Петрушева

И тоа се случува

Веќе неколку дена не се отворила портата. Веќе неколку дена не се чул звук од чекори. Веќе неколку дена ништо не се случува. Се редеа деновите тажни, тумрни, монотони... Денови без сонце, без топлина, без радост. Ќе го кренев погледот кон прозорецот и ќе се сртнев со натежнатите темни облаци, тешки како и моите години.

Некаде патуваат, ќе си речев. Одат бавно, но се движат, дури побрзо и од мене. Мене ми треба време да го поминам патот од креветот до вратата и да излезам во дворот. Тоа кусо растојание, за да го минам ми се чини, како да поминувам цела вечност. Како пат без крај. А тоа се само неколку метри. Ќе застанев така пред куќниот праг и ќе се загледав во лисјата на гранките. Треперат. Со радост го слушав нивниот трепет.

Жива сум, ќе си речев. И пак ќе тргнеш кон бесконечното патување до креветот. До своето пристаниште. Така и тој ден. Се довлечкаш до креветот. Си ја гледаш слабата, дури прозирна рака, исшарана со брчки. Сува како корките леб на масичето. Земав една и почнав да ја јадам. Со што да ја натопам? Со сопствените солзи. Празнина во душата. Некаков тап бол во срцето. Можеби му се случило нешто. Можеби е болен.

Бројот на солзи се зголемува. Ројот на црните мисли се згуснува. Сè ми е изменето во главата. Се издвојуваат само стравот и грижата. Злослутни како мора, како сеништа. Во тој момент дојде до мене мачката. Единствената моя пријателка. Сама таа имаше време за мене. Сама таа имаше разбирање за мене. Ми се доближи тврдок, пријателски. Ме погледна со очите како да сакаш да ме утешиш. Ја погалиш. Нејзиното неко крзно ме потсети на нежна детска косичка. Такво чувство имаш кога го галев, кога го негуваш. Мјај. Тоа ми заличе на детски плач. Уште еднаш ја погалиш... Каде ли е сега? Зошто не се јавува? Па знае дека сум безпомошна. Знае дека сум сама. Знае дека тој ми е единствената потпора. Што се случува? Па не може да ме заборави. Тој ми е единствениот син. Тој ми е сè што имам. За неговите чекори и посети живеам. За неговото присуство сум гладна, не за леб. За збор сум жедна. Го нема.

Се палат уличните светилки. Во собата темно. Во душата уште по-темно. Нешто како да наслушаиш. Не, тоа е само ветерот што шета по покривот. Ова ли е живот? Ова личи на бдење над сопствената смрт. Ова не е живот, ова е неживот. Каде е радостта? Каде е надеждата? Дури ни спомените не ги сакам. Ми одмилеа. Ги туркам од себе како стрини. И секавањата ме растажуваат. Не сум некој верник, но не сум ни неверник. Секогаш се трудав да правам добро, колку што можам. Има ли Господ? Ако го има, што му згрешив? Зошто ме казнува да живеам во затвор без стражар, без пресуда. Па и во затвор има луѓе, има зборови. Јадржам в рака сувата корка, но не можам да ја јадам.

Нека ја за утре. Можеби нема да дојде.

Сум заспала во сон, без соништа. Како да сум пропаднала во дупка, без воздух, како да сум пропаднала во ништо. Тропање. Гласови. Чекори. Срцето ми трепери како фатена птица. Очите полни со солзи и радосници. Сакам да се јавам, но глас не излегува од сувото гло. Едвај изговорив:

– Дојде ли? – На вратата стои непознат човек. Се стаписав јас, но и тој. За миг настана штама. Се поткренав обидувајќи се да станам, но безуспешно. Зад човекот, жена и дете. Неговите љубопитни очиња ми прати добра мисла.

Не се натрапници. Но кој се? Што бараат? Ги гледам вчуденевидена. Човекот тивко прозорче:

– Која си ти, од каде тука во се-бава?

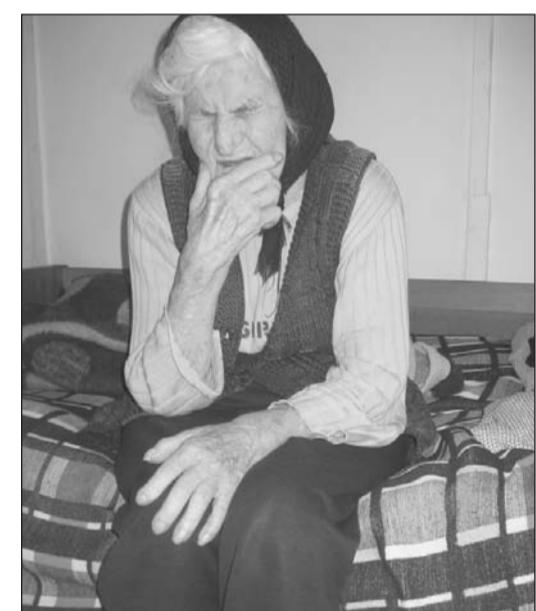
Која сум, си реков самата во се-бе.

– Јас сум газдарица на куќата. – Тажна гимнаса се појави на лицето на непознатиот. Некаква мешавина од сожалување и изненаденост.

– Каква газдарица? Куќата ја купив. За тебе никој не спомна.

Што да речам? Да плачам ли? Да молам ли? Да колнам ли? Кого? Непознатиот не е виновникот. Но кој е тогаш? Можеби мојата преголема љубов? Можно ли е да не сум ја познавала својата рожба? А колку многу ми значеше? Колку многу го сакав? Ја продал куќата со се мене! Што сега? Каде? Со што да ја натопам? Со сопствените солзи. Празнина во душата. Некаков тап бол во срцето. Можеби му се случило нешто. Ја уплашиш од животот, ја посакаваш смртта. Со растреперен, едвај чуен глас му реков:

– Ако не сум газдарица, незнам која сум. Прави со мене што сакаш. Исфрли ме на улица, убиј ме. Само едно те молам, не спомнувај ми го него, син ми! Јас всушност и не сум

имала син. Сум ја имала само мачка.

Ги затворив очите и занемев. Сè пресуши во мене. И солзите, и љубовта, и тагата. Остана само пустот во душата. Не ги слушнав кога заминава.. Очајот ме исклучи од се.

Утредента пак чекори. Не сакав да слушам, не сакав да гледам. Го молев Господ да ме земе. Чекорите кои се доближуваат се разликуваат од оние кои со денови ги исчекував. Дали значи дека заминувам. Дали значи дека молбата ми се исполнува.

– Бабо, разбуди се. – ми влезе милина во увото. Да не се тоа ангелите? Со крајчето на окото сирнав. Ангелчето личеше на детето од вчера. До него непознатиот.

– Не плаши се. Синоќа одлучивме. Ке продолжи да си живееш како досега. Не плачи, па нели рече дека ти си газдарицата. Така и ќе остане!

И така и остана. Ме чуваа како да им сум родена мајка, а не сум им ни рода! Понекогаш патиштата на животот се чудно испишани. Само едно било многу важно: Додека е жив човек да се остави нешто заради кое некој ќе ја отвори портата, и да не препишува имот додека е жив!

Калина С. Андонова

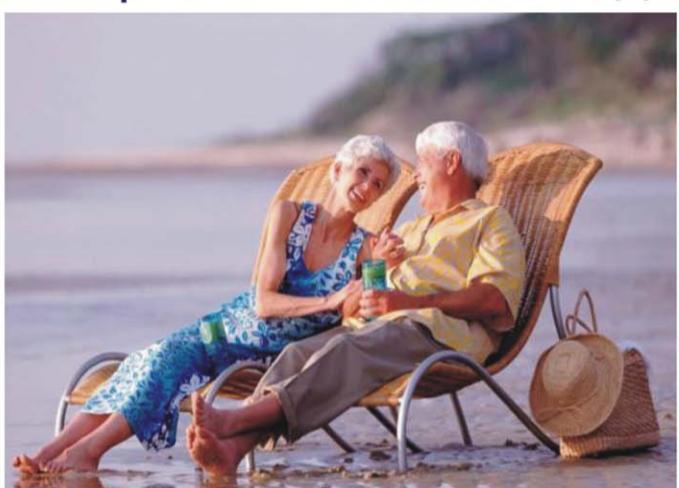
ЕКСКЛУЗИВНО !!!

**ДАЛАС УНИОН ТОУРС
НУДИ
до 15% ПОПУСТ !!!**

ПОЧИТУВАНИ ПЕНЗИОНЕРИ

Сега имате единствена шанса да заштедите до 15% од вкупната цена на аранжманот од дестинациите кои ги нуди нашата агенција. За плаќање со **ПЕНЗИОНЕР+ Maestro ®** над 6.000 мкд - на 12 рати без камата. Повелете и искористетеа оваа неодолива понуда. Далас Унион Тоурс мисли и на Вас.

**TRAVEL AGENCY
DALAS UNION**
www.dalasunion.com.mk
02/3222-981
02/3238-530
071/236-241

MIGUN
Бул. Партизански одреди бр.34А Скопје, тел. +38978335800
www.migun.mk
e-mail: migunmacedonia@yahoo.com

Позитивни ефекти за вашето тело

Резултати од користење на терапискиот кревет Мигун	Мускулоторакен систем	Гастроентерологички систем	Невен систем	Кардиоваскуларен систем	Кожен систем	Уролован и ендокринологички систем	Респираторен систем	Останато
Добри резултати	88 %	95 %	88 %	87 %	100 %	89 %	80 %	95 %
Континентно зазадреување	11.1 %	5 %	2 %	3 %	0 %	1 %	0 %	0 %
Без резултати	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Здравиот човек има милион желби, а болниот само една!

Почитувани ПЕНЗИОНЕРИ
Почувствувајте се повторно здрави и млади, Вие тоа го заслужувате!

Сосема природно и без Несакани ефекти помага во:

- Дијабетес
- Крвен притисок
- Ревматизам
- Болести на простата
- Холестерол
- Остеопенија
- Дископатија
- Ишијалгија
- Спондилоза
- Мигрена

MIGUN
50 % попуст за сите пензионери
Ваше е само да го понесете купонот со Вас

IGAL Group

И во Србија се бара социјална пензија за сиромашните постари од 65 години

Најазгрозена популација во Србија се постарите луѓе од 65 години кои немаат пензија, ниту какви било други примиња. Околу 180 000 најстари луѓе во Србија се популација која јадва преживува. Единствено решение според многу структури кои се бават со проблемите на старите луѓе во Србија е воведување на социјална пензија. Министерството за работа и социјална политика очекува новиот Закон за социјална заштита да го реши овој горлив проблем.

Од страна на невладини организации испитани се околу 420 000 најстари жители и резултатите се загрижувачки. Половината од испитаниците месечно примаат околу 45 евра, а дури секој десети прима социјална помош. Невладините организации им препорачуваат на надлежните да ги преиспитаат условите и критериумите за добивање на социјална пензија за да им се ублажи донекаде положбата на овие луѓе. Испитувањата покажале дека лошо живеат и оние стари луѓе кои примаат мала пензија. Таа ни оддалеку не е доволна за нивниот живот и не може со тие средства да ги покријат комуналите, лековите и храната. За да преживеат многумина од нив иако се доста стари принудени се по нешто да работат.

Политиката на Владата не е фокусирана на старите луѓе и на нивните проблеми, според Надежда Сатарик, раководител на овој проект. И во Србија, но и кај нас, лошо живеат посебно пензионерите од руралните средини, каде што некои од нив дури и не знаат дека им следува некаква финансиска помош. Од друга страна процедурите и во Србија,

но и кај нас се доста комплицирани, па старите осамени луѓе по селата не се во состојба да ги соберат само на оние кои се помлади од 55 години. Постарите ќе се пензионираат и понатаму по старо, но се верува дека дотогаш нема да бидат премногу.

рат сите потребни документи и се откажуваат да бараат.

Исто така истражувањата во Србија утврдиле дека оние стари луѓе кои примаат социјална помош се главно болни, со нарушуто здравје. Социјалната помош е по недостоинствена од социјалната пензија, иако средствата кои би ги добиле се еднакво мали! Според некои истражувања и пресметки давањето социјална пензија, Србија би ја чинела околу 16 милиони евра месечно, што се смета дека не е којзначе колку многу. Во Министерството за социјална заштита на Србија се надеваат дека со новиот Закон за социјална заштита ќе се реши овој проблем, а дотогаш приоритет ќе им биде редовно исплаќање на социјалната помош, проширување на услугата помош на старите и изнемоштените во нивниот сопствен дом, зголемување на бројот на народни кујни и друго.

Така е во Србија, да се надеваат дека така ќе се сејајде решението и таму и кај нас, бидејќи има таква иницијатива од СЗПМ и кај нас.

К.С.А.

Заблуди и вистини околу причините што го намалуваат видот

Дали некогаш ви кажувале дека јадењето моркови ќе ви го подобри видот и ќе ве спаси од носење очила? Или дека седењето премногу близу до телевизорот може да ве ослепи? Што всушност е добро, а што лошо за вашите очи? Дали нешто од севоја што сте го чуле е вистинито или е дел од современите заблуди за здравјето на очите?

Читање на слаба светлина може да им наштети на очите

Читање или решавање крстозбори на помала светлина нема да им наштети на очите, но многу е веројатно дека ќе ги премори. Тоа е обемот на штетноста. Сепак, треба да се обидете да им олеснете на очите со тоа што ќе работите на адекватно осветлување колку што е можно повеќе. Исто така, не заборавајте дека и проголема количина на светлина, како и рефлексија од бели и сјајни површини, како и проголемо излижување на сончева светлина, е исто така штетно за видот.

Седењето премногу близу до телевизорот е лошо за очите

Како што од гледање предолго во екранот на компјутерот, исто така може да ве заболи глава и од седење премногу близу до ТВ. Но, нема доказ дека малата оддалеченост е штетна. Сепак, потребата да седите поблиску до ТВ може да е знак на кусогледост, па можеби треба да си го проверите видот.

Носењето несоодветни очила е лошо за очите

Да се носат несоодветни очила (на пример туѓи очила) или не носење очила нема да ви наштети на видот. Но само носење очила точно препишани за вас, ќе ви овозможи

оптимално гледање, а кој не го сака тоа?

Јадењето моркови ќе ви го подобри видот

Досега нема студии кои покажуваат дека вашиот вид ќе биде поостер само ако јадете повеќе моркови. Морковите, секако, содржат витамин А – нутриент потребен очите да функционираат како што треба. Неговиот недостиг лошо влијае на вашите очи! Задржете ја храната на зајаците на своето меню, но не мачете се со додатоците на витамин А, зашто на телото не му е потребен еден тон од овој витамин, а внесувањето повеќе отколку што ви треба од додатоците може да му штети на вашето здравје.

Работата на компјутер влијае лошо на очите.

Главно популацијата од третата доба не другарува премногу со компјутерот. Но од ден на ден работите се менуваат. Напрегнатоста на очите при работа на компјутер има помалку

врска со компјутерите, а повеќе со начинот на кој работите со нив. Повеќето од нас забораваат да трепкаат и да се одмораат толку често колку што е потребно додека работат или читаат. Така, целото време поминатото гледајќи во мониторот може да ги замори очите и да ги исуши. Тоа може да предизвика дури и главоболка, но нема да им наштети на очите, особено ако правилно ги користите додека работите.

Ако носите очила или контактни леќи, очите ќе ви станат зависни од нив, а видот ќе ви се влоши

Носењето очила не ви го влошува видот. Тоа го прават стареенето, повредите, болестите, или генетските фактори што го влошуваат видот, а не употребата на средствата за негова корекција, кои ви го подобруваат квалитетот на вашот живот.

И на крајот како заклучок: редовната контрола и соодветната корекција ќе ви овозможат да гледате телевизија, да читате весници и книги и да живеете нормално без оглед на годините. Редовната контрола за се, па и за очите, ќе овозможи да откриете можеби и не-кој друг проблем со очите кој ви се доближува незабележително, а со сè што се открива на време полесно се справува. Од друга страна познато е дека очите се огледало на душата, огледало во кое се гледа и психичката и физичката состојба на човечкиот организам. Сето ова е препорака за оние кои ги добиле очилата околу педесеттата, за останатите главно, се е одамна јасно.

Подготвила: Т. Гавровска

Се заоструваат условите за пензионирање во Словенија

Подолг работен век

Десет години по првата реформа на пензискиот систем, ситуацијата изнудила друг поголем зафат во врска со тоа како пензиите се доделуваат и како се валоризираат

Владата на Словенија најави дека во текот на 2010 год. ќе биде дефинирана нова реформа на пензискиот систем. Словенците, меѓутоа, не се изненадени, бидејќи такво нешто им било најавувано уште минатиот септември. Но, не се ни радосни, зашто новиот зафат за тоа како пензиите ќе се доделуваат и валоризираат не е толку дарежлив како стариот, кој всушеност, и не потрајал многу долго. Воведен е во 1999 год.

Синдикатите најавиле протести, поради тоа што со новата реформа се косат многу права и погодности кои постоееле, а од друга страна се заоструваат условите за пензионирање. Во тој поглед не помогнал ни состанокот на тамошниот Социјален совет (во кој седат претставници на Владата, работодавците и синдикатите). Првите, се разбира, изнеле аргументи зошто системот мора да се менува и зошто не може веќе да се чека, работодавците сметале дека владиниот предлог е добра основа за понатамошна дискусија, а синдикатите биле против.

Додека со претходната реформа било предвидено дека годините за престанок на работниот стаж ќе бидат 63 за мажите и 61 за жените (кои уште можат во пензија и со наполнети 56 години и четири месеци од животот), според новиот систем границата за сите ќе биде – 65 години.

Но, клучна промена е тоа што веќе нема да има задолжително одење во пензија ниту со 65 години. Тие што сакаат да продолжат да работат, за тоа ќе бидат и стимулирани: пензијата ќе им биде повисока по два отсто за секоја екстра година.

Јасно е со што е мотивирана оваа мерка. И Словенија рапидно старее, па со продолжување на работниот век го пополнува недостатокот од работна рака, но и го намалува притисокот врз фондовите, односно државниот буџет.

Синдикатите протестираат, сметајќи дека со тоа се влошува положбата на вработените. Се повикуваат на фактот дека голем број денес работно активни Словенци почнале рано да работат, па новиот услов ќе резултира со тоа дека многумина до пензија ќе мора да работат дури 45 години. Министерството, пак, образложува дека новите генерации денес почнуваат подоцна да работат, па со 65 години ќе ги имаат вообичаените 40 години работен стаж.

Покрај споменатиот бонус, се воведуваат и казни. За секој месец предвремено пензионирање (значи, пред 65 години) пензијата ќе биде намалена за 0,3 отсто.

Новиот систем, меѓутоа, нема да биде применуван од моментот кога, по сите консултации, ќе добие конечно аминување во парламентот. Се предвидува дека транзициониот период трае дури пет години, што значи дека неговото полно дејство ќе почне да важи дури од 1 јануари 2015 год. Но, и тогаш ќе се однесува

ва само на оние кои се помлади од 55 години. Постарите ќе се пензионираат и понатаму по старо, но се верува дека дотогаш нема да бидат премногу.

Целта на сите промени е – создавање на „одржлив“ пензиски систем. Во текот на 2009 год. Владата во пензиските фондови морала да дополнат 125 милиони евра. Ако ништо не се промени, издвојувањата за пензии ќе достигнат 12 отсто од бруто националниот производ, што „Словенија себеси не може да си го дозволи“. Според ранг-листата што ја составила консултантската куќа „Алијанс глобал инвесторс“ (АГИ), Словенија, заедно со Грција и Шпанија, има еден од најодржливите пензиски системи во Европа. Инаку, листата е составена врз основа на демографските показатели, врз организацијата на актуелниот пензиски систем и врз состојбите во јавните финансии.

Според наодите на АГИ, додека Шпанија има „дарежлив прв столб“, Грција „многу дарежлив прв столб“, Словенија нема соодветен систем на повеќе столбови. Тоа значи дека всушеност реформите од 1999 година практично не успеале.

Новиот систем во Словенија иаку, би имал три класични столбови и еден специјален. Првиот е вообичаено пополнување на фондовите со придонесите на работодавците и уплатите на вработените, вториот го подразбира истото, но како „премија“, односно дополнително, во третиот се само приватните, доброволни штедни сметки.

Четвртиот столб не е четврти, туку „нулти“. Тој на секој месец почнаше да врши пензиски додаток, кој во овој момент не е квантитативен, но кој би требало да ги замени постоечките државни пензии, кои сега изнесуваат околу 180 евра месечно.

Што се однесува до доброволните уплати, тука Словенија и не стои толку лошо: дури 47 отсто од работните активните уплаќаат во пензиските фондови, и покрај тоа што за тоа издвојуваат нивните работодавачи.

Промена претставува и зголемувањето на пресметковниот период за утврдување на износите на пензиите. Наместо досегашните 18 години, сега во предвид ќе се земаат премијата во текот на 35 години. Синдикатите ова го оспоруваат, бидејќи нивната сметка покажува дека со тоа пензиите во просек ќе се намалат за 10 отсто.

Синдикатите се и против пензиската рамноправност, изедначување на работниот стаж кој е пензиски услов и за мажите и за жените.

Што се однесува до ревалоризацијата на пензиите, во оптек е „швајцарската формула“: корекциите да се вршат со земање во предвид на двата за тоа клучни фактори, порастот на просечните плати и инфлацијата, во однос 50 спрема 50 отсто.

м-р Снежана Кутузовска

Победила на 81 година

Прабабата Janey Cutler на 81 година е победник на големиот британски натпревар „Бираме талент 2010“. И ако јадвај дошла на сцената и имала потешкоти да се разбере со судите и водителите, кога отворила уста да пее сите биле изненадени и вчуденевидени. Таа прекрасно ја отпеала композицијата „No regret...“ од Едит Пијаф. Нејзините гласовни можности ја изнедадиле стоилјадната публика. Главниот судија на натпреварот изјавил дека Јули е вистинско чудо, таа пак запрашана зошто се пријавила дури сега одговорила дека е подобро доцна, отколку никогаш. Ова е уште еден пример дека човекот поседува многу можности и во деветтата деценија.

Бања „Банско“

Пензионерите на рекреација

Во рамките на Владината акција за бесплатна седумдневна бањско-климатска рекреација од 12 до 18 април престојуваше група од околу 200 пензионери во бањскиот комплекс бања „Банско“ сместена во хотелот „Цар Самуил“, лоциран во подножјето на планината Беласица. Во овие пролетни денови осветлена од топлото сонце, Беласица се издига гордо како светилник над плодното Струмичко поле, кое е дванаесет километри југисточно од Струмица. Бањата „Банско“ со своите минерални лековити води, топли до 72 Целзиусови степени, со благата умерено-континентална клима, со богатите и разновидни шуми и чистиот воздух, ги комплетираат условите за лекување со природни фактори и им го продолжува животот на многумина. Токму затоа, интересот за користење на капацитетите на овој бањски комплекс е голем. Покрај другото, корисниците особено ги привлекуваат сметувањето во хотелски услови, двокреветните соби со посебни тоалети.

При самото доаѓање на оваа група пензионери, гостоприемливите домаќини со насмеани лица и топло добредојде ги распоредија гости по преубавите апартмани, а потоа следуваше задолжителниот здравствен преглед и одредување на терапиите што треба да ги имаат пензионерите за седумдневниот престој. Всушност, наеднаш комплексот спонтано се претвори во катче за рекреација и одмор на пензионерите, каде што тие меѓусебно се запознаваат, се дружат, идеа на прошетки низ комплексот бања и уживаат во убавините на околнината. Пензионерите особено се интересираат за ископините на

старите бањи од дамнешно римско време и старателскиот бања (како што ја нарекуваат). Покрај тоа не изостана играњето домино, карти, шах, а понекогаш некоја развеселена група знаше и да запее. Сите без раздвидени, весели, насмеани, радосни. Денот така побрзо поминуваше, а годините што натежнале тука станаа полесни.

Кога вечерата ќе поминеше, некој мирно се повлекува и во поголеми групи заеднички, внимателно и занесено ги следеа ТВ-серииите, а други идеа на прошетки. Но, секогаш беше присутна музиката, песната, орото и пријатното расположение. Овие тивки про-

летни ноќи како да беа создадени за веселба. Друштвото и веселбата траеше до доцните вечерни часови. Зар на звукот од гајдата, што беше ја понел Митре Тодевски и на нежните звуци на кавалот на Александар Савевски, пензионери од Скопје, можеше некој да им одолее, а да не заигра оро или да не запее песна. Овие неповторливи моменти оставија силен впечаток речиси кај сите.

Домаќините посебна пришка водеа за здравјето и за исхраната на корисниците-пензионери. Посебно треба да се истакне несебичноста на целиот медицински персонал за грижата за здравјето на пензионерите. Луѓето што ја подготвуваат храната беа вистински кулинари, а храната беше со врвен квалитет, како во најреномирани хотели.

За условите што ги има и за услугите што ги нуди овој бањско-рекреативен центар, како и за влијанието на оваа акција за развој на бањскиот туризам, најдобра слика ни даде директорот на бањата „Банско“ сместена во хотелот „Цар Самуил“, **Добрин Андонов**:

– Климатските услови, минералната вода со голема лековитост, добирите хотелски капацитети, се вистинското место за одмор и рекреација на пензионерите. Оваа акција придонесува и за развитокот на бањскиот туризам кај нас, кој досега беше на многу ниско ниво. Сето тоа е позитивно и за пензионерите и за нас. Ќе создадеме подобри капацитети и ќе инвестираме во нови, а што е уште побитно се создава навика за посета на ваквите природни лекувачки.

– Акцијата е за поздравување и е над очекувањата, ни изјави **Јана Ленбанова**, пензионер од Скопје, таа е полн погодок. На пензионерите им се отворија вратите за дружество и за доживување на пријатни мигови во оваа убава пролет.

– Дојди болен, врати се здрав. Хигиената е на ниво, голем комодитет. Ги доживеав пролетните тихи ноќи во мир и спокојство – ни рекче **Горѓи Николов** пензионер од струмичкото село Градашорци. На нивните изјави се надоврзаа и **Спаса Спасиќ** и **Љубица Ристеска** пензионерки од Скопје, кои се пофалија дека почувствуваат подобрување на здравјето.

Седумте дена поминати како во рај, за оваа група пензионери во бањата „Банско“, ќе останат долго во сеќавање и покрај тоа што поминаа незабележливо брзо. Љубезните домаќини на нашето заминување не поздравија со довидување и повелете повторно.

Васил Пачемски

Парадентоза

Парадентозата е сериозно заболување на непцата која е доста рашириена и зафаќа широка популација, а многу често е и наследно заболување. Од парадентоза страдаат луѓето кои се приближуваат кон зрелата возраст, но тоа е тајканаречената хронична парадентоза. Од акутна парадентоза можат да болуваат и многу помлади луѓе. Се претпоставува дека голем број луѓе, околу 30-40% страда од хронично воспаление на непцата. Помеѓу популацијата постојат различни групи, односно лица кои се особено подложни на парадентоза. На прво место тоа се дијабетичарите и пушачите. Факторите на ризикот не го предизвикуваат заболувањето туку го потпомагаат неговиот развој. Кај ризичните болни заболувањето побрзо напредува и се јавува во потешки облици.

Според истражувањата ризикот од парадентоза кај дијабетичарите е седумпатски поголем. Во тиковот на пародонтот кај дијабетичарите е пронајдена висока концентрација на воспалителни протеини кои го поттикнуваат оштетувањето на ткивото, а од друга страна е ниска концентрацијата на хормонот на растење кој ја стимулира регенерацијата на гингивата.

Исто така, утврдено е дека подеднакво се загрозени и болните со покачен холестерол и триглицериди. Ако некој се наоѓа себеси во некоја од набројните ризични групи, потребно е, покрај добрата орална хигиена, да се лекува и од основното заболување бидејќи тоа е ризичен фактор, а на тоа се надоврзуваат промена на животните навики, како и престанување со пушчење ако се работи за пушач. Оралната хигиена не значи само редовно миење на забите, туку е битно и користење на забинт конец, антибактериски водички за плакнење на усната празнина, избор на соодветната четкачка за заби, масажа на забното месо итн. За смета ова секако ќе треба заболениот пациент да се посоветува со својот забар. Состојките во исхраната, како што се специфични нутриенти (витамини, минерали...) и лековити билки можат да помогнат во ублажување на воспалението кое се јавува и со тоа да го забави процесот на напредувањето на заболувањето. Нутриенти и билки кои се користат во третирање на парадентозата се: витамин С, биофлавоноиди, коензим Q10, калциум, прополис (масажа на непцата), жалфија (плакнење), витамин Е и други.

За време на пародонтното заболување воспалението засилено го оштетува ткивото. Луѓето кои со храната внесуваат помалку од днев-

но препорачаната доза витамин С, поподложни се на развојот на парадентоза за 1,5 пати повеќе. Поради заштитната и регенерациска улога на витаминот С се забавува напредувањето на пародонтната болест. Особено е важна заштитната улога на витаминот С кај пушачите бидејќи ги неутрализира оксидантите од чадот на цигарата.

Парадентозните оштетувања не се запираат само на непцата, туку предизвикуваат натамошно напредување во околната структура поради намалениот имунитет. Испитувањата на пациенти заболени од парадентоза покажале дека сите имаат недостаток на коензимот Q10. Со додавање на коензимот во нивната исхрана во количина од 90 мг, запрен е натамошниот развој на болеста. Главната причина за ефикасноста на коензимот Q10 при болестите на непцето е неговото силно имуностимулирачко дејство. После периодот од 35-тата до 40-тата година од животот способноста на организмот да синтетизира доволни количества на коензимот Q10 во келиите се намалува. Тој дефицит може да се влоши поради доживеан стрес, појава на инфекција, лоши прехранбени и други штетни навики (како што е пушчењето). Поради тоа важно е овој недостаток да се надополни со помош на додатоци во исхраната. Постојат два облика на коензимот Q10 –

во капсули (заедно со оксиданси) и во таблети кои се топат под јазикот (сублингвален облик). Последниот облик најдобро и најбрзо се апсорбира во организмот, па поради тоа тој многу често се препорачува, не само заради парадентозата, туку и за поодобрување на општата здравствена состојба. Кога се работи за акутна состојба, стоматолозите препорачуваат 3 пати дневно да се стопи по 1 таблета под јазикот, а после постигнување на задоволителната состојба треба да се продолжи со доза за одржување (по 1 таблета дневно). Секако, заедно со коензимот Q10 треба редовно да се прима витамин С со временско разстојание, трипати дневно во доза од 1000 мг. Понекогаш, во случај кога болеста напреднува, ќе бидат потребни поголеми дози на витамин С, и уште додаток на калциум и магнезиум и се разбира многу трпение. Корисно е и плакнење на усната празнина со раствор на активен кислород. Сè на сè парадентозата е болест која е мошне сериозна и кога е во прашање естетскиот изглед, лицето неубав без заби, а од друга страна најновите изтражувања велат дека хроничната парадентоза, болест на непцата која предизвика губење на коскената маса и некото ткиво околу забите, може да го зголеми ризикот за рак на главата и вратот. Стручниот магазин „Cancer Epidemiology, Biomarkers &

и Prevention“ додава дека парадентозата најмногу го зголемува ризикот за карцином во усната празнина и глотото. Американските научници од „Roswell Park Cancer Institute“ истакнуваат дека хроничната парадентоза подеднакво го зголемува ризикот за овие видови рак и кај пушачите, но и кај непушачите.

Други пак истражувања велат дека бактериите кои се поврзани со воспалителните процеси во непцата спаѓаат во истата група анеоборни бактерии кои се поврзани со создавање воспалителни процеси во други органи во човечкиот организам. При тоа се додаде дружество, прошетките на чист воздух, користа од бањското лекување е многуфрлатна.

подготвила: К.С.А.

Реума - има ли лек?

Ревматските болести се јавуваат во се поголем број, а Македонија за жал на ова поле не заостанува зад другите земји во светот. Овие болести најтешко ги погодуваат луѓето во третата животна доба, но не се ретки и кај децата. Прогресивни во својот тек, со време предизвикуваат се поголеми оштетувања, поготово на зглобовите на колената и колковите. Главна карактеристика на овие заболувања се промени во зглобната рскавица која водат кон нејзино прогресивно губење, со реактивни промени во вид на задебелување на околните коски. Клинички се одликува со постепен развој на болки во зглобот, вкочанетост, зголемување на зглобот, како и ограничена подвижност на истиот.

Зачестеност на артрозата

Зачестеност на артрозата е релативно мала пред 50-тата година од старењето. Повеќе од 80% на населението постаро од 55 години има радиолошки знаци на окоштување, а од 10 до 30% од болните со радиолошки знаци имаат болки и нарушување на функцијата на зглобот.

Лекување

Од сите истражувања, а и од искуството и на пациентите и на лекарите ревматските болести не можат сосема да се излечат. Со разни лекови и методи, со физикална терапија и бањско лекување се намалуваат и се ублажуваат, а тоа е најдобро. Кај овој лек односот „цена-квалитет“ е доста добар, така што тој се изборил за високо место кај повеќе фармацевтски производители. Со векови, но во последно време се повеќе лекарите го препорачуваат и применуваат бањското лекување кое дава добри резултати. Според нив од минералните води најдобри се суплидните, натриумхлоридните и радионивни води, со температура од 36 до 37 Целзиусови степени, и со траење на процедурата од 10 до 15 минути. При тоа неопходен е индивидуален програм на лекување, зависно од стадиумот и локализацијата на болеста, општата состојба на организмот на болниот и друго. Претходната медикаментна терапија придржена со бањска терапија дава најдобри резултати во лекувањето, а ако на тоа се додаде дружество, прошетките на чист воздух, користа од бањското лекување е многуфрлатна.

подготвила: К.С.А.

Prevention“ додава дека парадентозата најмногу го зголемува ризикот за карцином во усната празнина и глотото. Американските научници од „Roswell Park Cancer Institute“ истакнуваат дека хроничната парадентоза подеднакво го зголемува ризикот за овие видови рак и кај пушачите, но и кај непушачите. Други пак истражувања велат дека бактериите кои се поврзани со воспалителните процеси во непцата спаѓаат во истата група анеоборни бактерии кои се поврзани со создавање воспалителни процеси во други органи во човечкиот организам. Како и да е, чувајте ги забите и непцата, одете на редовни стоматолошки контроли и внимавајте на оралната хигиена. Ќе бидете и посреќни и што е најважно во подобра здравствена кондиција. Ако пак е дојна за сите овие совети и препораки не очајувајте! Голем број јавни личности, вклучувајќи ги и глумците и пејачите немаат свои заби и носат протези, мошне убави и професионално направени од најсовремени технologии кои се применуваат во забната протетика. Исто така, најубавите реклами за забни пасти, снимени се со оние кои носат протези, а нивните бисерни заби се дело на вештата интервенција и на забната протетика.

подготвил: М. Серафимовски

САВА ТАБАК

МИСЛИ НА ВАС

20 % попуст

Почитувани пензионери,

Сега имате единствена шанса да **заштедите 20%** од цената за технички преглед за патничкото возило. **САВА ТАБАК ОСИГУРУВАЊЕ** ви ја нуди оваа понуда при купување на нашата полиса за осигурување од автоодговорност. Повелете и искористете ја оваа можност во сите станици за технички преглед на **AMCM** низ републиката.

Понудата е возможна заради договорот на **САВА ТАБАК ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ** со **СОЈУЗОТ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА ПЕНЗИОНЕРИ НА РМ** и со **AMCM**.

AMCM

МОБИЛИТИ
БРОКЕР

SAVA TABAK
Акционерско друштво за осигурување

СЛУЧАЈНИ ПРОНАЈДОЦИ

Пеницилин

"Принцип на ограничен пропуст" е фраза која се користи за да се описе случајно откритие кое на крајот му помогнало на човештвото. Најдобар пример е Александар Флеминг. На половина од својот експеримент со бактерии, тој одлучил да направи пауза и да замине на одмор. Не смасен каков што бил, ги оставил лабораториските садови во мијалникот. Кога се вратил, забележал дека бактериите се прошириле надвор од садовите, освен на местото каде се формирала мов. Ова довело до откривањето на пеницилинот.

Којак (Brandy)

Холандските морепловци во 16 век имале обичај да греат вино за да добијат концентрат кој полесно би се транспортирал, после што повторно би додале вода кога пијалокот ќе стигне на местото на пристигнување. Но, така беше откриено дека концентрираното вино е подобро од разводненето. "Запаленото вино" или „brandewijn“ на холандски, станало голем хит.

Аnestезија

Хорас Велс е американски заболекар кој прв започнал со употреба на диазотен оксид во стоматологијата уште во 1846. Во текот на своите рани денови, диазотниот оксид бил составен дел на разни забави, бидејќи од него луѓето се смееле без причина. Но еден пријател на забарот зел поголема количина од оваа супстанца и си ја пресекол ногата. Не ни сфаќал дека се поврдил и така диазотниот оксид станал ран облик на анестезија.

Гума за цвакање

Томас Адамс во 1870 експериментирал со смолата на јужноамериканското дрво кое требало да послужи како замена за гумата. После неколку промашувања, обесхрабрените пронаоѓач ставил парче од гумата во устата. И му се допаднало. Резултатот на тоа била „Adams New York No.1“, првата гума за цвакање во масовно производство.

Виагра

В лабораторијата на фармацевтската компанија Pfizer, виаграта беше синтетизирана во 1985 година, а првобитната намена и беше лечење на повишен притисок. Во 1998 лекот е регистриран и воведен на пазарот после опсежни испитувања во кои силденафил бил ефикасен кај 70% од испитаниците. Виаграта денес се продава во повеќе од 90 земји во светот и до сега е продадено повеќе од 400 милиони таблети. Се проценува дека ги користат околу 12 милиони мажи.

Сахарин

Откако го поминал денот проучувајќи ги дериватите на катранот, Константин Фалберг ја напуштил лабораторијата и тргнал на вечерта. Нешто од тоа што јадел било многу благо, што му го препишал на хемикалијата која случајно ја истурил на раката. И она што било најдоброто од се е што таа не содржела калории. Така бил откриен сахаринот.

К.С.А.

СКАНДИ	НАШ ЛЕЈАЧ НА ФОТОСОТ	ГРАД ВО ИРАН	АМЕРИКАНСКИ АРТИСТ БРУС	БОГ НА ПОДЗЕМЈЕТО	СРТ ВО ТУНИС	КИСЛОРОД	СКАНДИ	БИНА, ПОДИУМ	ВИД ИГРА СО КАРТИ	ИНДИСКА НОВИНСКА АГЕНЦИЈА
ПРЕВОД МЕГУ РЕСЕН И БИТОЛА										
ПРОБИ							КИСЕЛИНА АНИ ФУТУРИ			
РАСКВАСЕНА ЗЕМЈА				ВИД ТРОГСКО ОВОШЕ (МН.) ЕДЕН ХЕМИСКИ ЕЛЕМЕНТ						
ВРХОВЕН СКАНДИНАВСКИ ВОГ					НАША ФАБРИКА ЗА ФЕРОНИКЕЛ "СЕКУНДА"					ГРАД ВО ИРАН
ГРЧКИ ОСТРОВ						18 И 1 БУКВА БУГАРСКА ТЕЛЕ-ГРАФСКА АГЕНЦИЈА				
МАШКО ИМЕ			АНКОНА ТРОПСКО ТЕШКО ДРВО	ДОЕНЧЕ ПРЕДГРАДИЕ НА ПАРИС				ЕМИЛИЈА АНДРЕЕВА Ж. ИМЕ НА ГАЛЕНО		
АМЕРИКАНСКИ АВИО-ТРАНСПОРТ			ПЕНЛИВО ШИТАНСКО ВИНО ДАЈАН КИТОН			ВИД РАКОТВОРБА ВИЛИЦА НА СВЕР (МН.)		АМЕР. ПИСАТЕЛКА КЛЕР ЖАК АРТИН		
БОРКО ЛАЗЕВСКИ			РУСКИ АВТОМОБИЛ ЗНАК ЗА КАЛЦИУМ							СОЛ НА ОКСАЛНА КИСЕЛИНА
РАДИУС		ХЕМИСКИ ЕЛЕМЕНТ ГРАД ВО УНГАРИЈА		ПЛНИНА ВО МАКЕДОНИЈА ПЕЛАЧОТ СОЕР				АБЕБЕ БЕКИЛА ПРЕДЛОГ		
МЕСТО НА ДУЧАВ ВО ЧЕШКА			МАСЛО (АНГ.) ОБЛАСТ ВО МЕСОПОТАМИЈА	НЕ Е СТАР "АВТОТУРИНГ КЛУБ"				КРАЛ НА ЕГИНА ВИД ЛИСТОПАДНО ДРВО		
ПРЕДЛОГ		ПРВАК СИН (АРАПСКИ)	КРАТ. ЗА ДРЖАВАТА АЈОВА ЛОШ, ЗОЛ'			ДЕЈСТВО НА СИЛА БРАШНОТО ДЛЯВО ЗЕМА ВОДЕНИЧ.			ПРВАК ОПШИЕН КРАЈ НА ОБЛЕКА	
НЕСТРУЧЊАК			УКРАС НА ЖЕНСКА КАПА ХЕЛИУМ					БОГ НА ПЛОДНОСТА КАЈ ФЕНК. ГРАД ВО ЕТИОПИЈА		
АРАПСКО ИМЕ ЗА НИЛ			Ж. ИМЕ (КАТЕРИНА) АЛТ					ЕГИПЕТСКА МЕРКА ЗА ДОЛЖИНА ЈОД		
ВИД РАКОТВОРБА				ВИД ЖЕНСКА МОДА					ЦЕНТРИУМ	

Хумор

Се возат баба и дедо во петок во автобус.

– Леле дедо брзо да се симнеме на наредната станица.

– Не може, пак ли ќе даваме пари за карта.

– Па денес е петок, бесплатно е!

– Да, да, а зошто да се симнеме?

– За заборавив пеглата вклучена, ќе се запали станот.

– Нема да се запали, јас ја заборавив чешмата да тече!

* * *

Си седат дваца пензионери во кафеана и си пијат пиво. Едно време едниот станува го зема пивото и оди во ВЦ да го истури.

– Зошто го стори тоа? – го прашува приятелот

– Ми досади да му бидам посредник!

* * *

Троица пензионери го чекаат четвртиот да играат карти.

Дотрчува внуокт од отсутниот и им вели:

– Дедо рече, ако може нема да дојде, ако не може ќе дојде!

* * *

Ќе ви ја дадам ќерката за жена под еден услов:

– Да не пиете, да не пушите, да не одите во кафеана, да и помагате во домашните работи.....

– Па тогаш оможете ја за робот! – рекло момчето и си заминало.

* * *

Трпе бил голем циција. Сите го задевале заради тоа. Му здосадило на Трпе сето тоа и еден ден и рекол на Трпана:

– Денес ќе ја земам пензијата и ќе се честам, ќе ги потрошам сите пари – рекол Трпе и заминал. Вечерта се враќа и Трпана го прашува:

– Како Трпе се почестили?
– Да! Ги потрошив сите пари од пензијата!
– Е, арно де. Што си купи?
– Сто евра, за толку имаше пари!

Зајакот и желката

Се сртнале зајакот и желката. Зајакот почнал да ја исмејува бавноста на желката. Тогаш желката му рекла:

– Ајде да се натпреваруваме до она дрво кој побрзо ќе стаса.

Зајакот со подсмев се сложил, па знаејќи колку желката е спора си јадел, си пиел, дури и легнал да отспие. Кога се разбудил едно време, гледа како желката се доближува до целта. Се стрчал, ама сепак желката стасала прва.

Кога дошол забревтаниот зајко на целта, желката му рекла:

– Гледаш ли зајко како поминува оној кој се преценува. Јас стасав прва иако се движам бавно, а дури и куката си ја носам на грб. Не е се во нозете, туку и во умот.

M.T.

Традиционалната средба на Активите на жени пензионерки од Република на Охрид

Пријатна и незаборавна атмосфера

Во организација на Активот на жени пензионерки при Здружението на пензионерите на општините Охрид и Дебрца на 16 овој месец во Охрид се одржа традиционалната

средба на која учествуваат околу 500 пензионерки од 14 Активи на жени пензионерки од повеќе градови. По посетата на позначајните културно историски знаменитости на Охрид, праисториската надводна населба „Заливот на коските“ и Музејот „Мијков град“ кај Градиште, Самоиловата тврдина, Црквата „Свети Пантелејмон“ на Палошник, учесниците на средбата во хотелот „Силекс“ минаа четири часа во пријатна забава исполнета со песни и игри, речитации и општа веселба.

По поздравниот збор на претседателката на Активот на жени **Ружа Балеска**. Средбата, ја отвори претседателот на Извршниот одбор на

ЗП на Охрид и Дебрца **Ѓорѓи Трпчески**. Посакувајќи им пријатен престој во Охрид и добра забава, накусо го престави Охрид и неговото минато и перспективите што ги нуди на туристички план.

На средбата присуствуваше делегација на СЗПМ која ја предводеше претседателот **Душко Шурбановски**, кој во поздравниот збор на учесничите на средбата, им посака пријатна забава, истакнувајќи дека ваквите средби се потребни од повеќе аспекти, прво поради запознавањето, зближувањето, стекнување на пријателство, размена на искуства, идеи и взајемни мислења по одредени прашања. За тоа, рече Шурбановски:

– Дружете се колку што можете повеќе, бидејќи и годините полека си одминуваат.

Од името на градот домаќин, пред учесничите на средбата свое обраќање имаше и претседателот на Советот на општината Охрид **Душко Јаковчески**, кој во таа пригода рече дека во локалната самоуправа секогаш постои интерес за успешна соработка со ЗП.

– На овој начин сакаме да се одолжиме кон ветераните на трудот кои во својот работен век придонеле за прогресот и напредокот на нашата држава. За добра соработка укажува и заложбата на Локалната самоуправа за изградба на Дом за стари лица во Охрид и се очекува годинава да почне неговата изградба.

К. Спасески

Конститутивна седница на Собранието на ЗП Ѓорче Петров

Заложба за нови остварувања во интерес на пензионерите

Под претседателство на прим. д-р **Јован Тасевски**, Собранието на здружението на

ниот ред се помина на избори на членови во органите на Здружението. Претходно избори на членови е направен во седумте ограноци колку што ги има во ова здружение, при што се избрали нови раководства во нив и членови на Собранието, водејќи сметка за афинитетот и образованите. Осумнаесет членови од вкупно 21, колку што брои Собранието, за прв пат се избрали меѓу кои осум се жени.

За нов претседател на Собранието е избран **М-р Методија Тошевски** кој е и член на Собранието на СЗПМ.

- Во Извршниот одбор – нагласи

пензионери од Ѓорче Петров, на 28 април годинава во салата на Општината оддржа конститутивна седница. По усвојувањето на днев-

тел на Собранието е избран **М-р Методија Тошевски** кој е и член на Собранието на СЗПМ.

- Во Извршниот одбор – нагласи

Ден на Европа во Дебар

Панел дискусија за достоинствен живот на старите

По повод Денот на Европа во организација на Општина Дебар, во градот се одржа панел дискусија на тема: „Година 2010 против сиромаштијата и социјалното исклучување“. Вовед на темата дадоа амбасадорот **Ерван Фуере**, заменик претседателот на Владата на РМ **Васко Наумовски** и градоначалникот на Општина Дебар **Аргетим Фида**.

Учествувајќи во дискусијата **Бесник Пощеста**, претседател на Здружението на пензионерите на Дебар и член на Извршниот одбор на СЗПМ истакна дека пензионерите во нашата држава се мошне заинтересирани за создавање услови за достоинствен живот на

старите, што е програмирано и во Владината национална стратегија за заштита на стари лица до 2019 година, како и во посебната стратегија за намалување на сиромаштијата. За ова прашање, како што нагласи Пощеста, здруженијата на пензионерите се заинтересирани, бидејќи над 66 отсто од вкупниот број на пензионери во Република Македонија се постари од 65 години, а меѓу нив 8 отсто примијат најнизок износ од 5.200 денари. Денес просечната пензија на сите пензионери во однос со просечната плата изнесува 49.5 отсто, иако во 1992 година тој со однос бил 77 отсто. Бесник Пощеста информираше дека за подо-

бривање на стандардот на пензионерите, до Владата и Собранието на РМ, СЗПМ има поднесено иницијатива за донесување Закон за социјална државна пензија.

Вјолца Садику

Работлив и во осмата деценија

Ако некогаш патот ве одведе во потпланинското селце Банско и за да ја задоволите вашата љубопитност прошетате, ќе сватите дека природата им дарила се на овие луѓе, а тие вредни, работливи, знаат да го користат тој природен дар, плодната земја и топлата изврска вода.

Но штом го спомнавме името на **Јован Шаренковски** на групата што ја сретна вме на средсело, веднаш се добива сознание за еден од најпознатите пензионери производители на ран зеленчук во селото, а и во околината. Не упатија кон неговите пластеници, со напомена дека само таму ќе го најдеме. И така сторивме. Не пречека милозлив висок човек, бришејќи ја потта од своето чело, кој само што беше излегол од пластеникот.

- Откога заминав во пензија, ниту еден ден не се повлеков во „мирен живот“. Му помагам на синот во пластениците и не згрешив што одлучив вака да ги поминувам пензионерските денови. Градинарството од ден на ден станува се по атрактивна гранка, барем тука кај нас, посебно од причини што гарантира на производителот стабилен приход преку целата година, посебно ако е производството во то-

ли или пластеници. Но успехот се должи и на тоа што ги следат последните научни достигнувања во градинарството, како преку литература така и преку писуваните и електронски медиуми. Вршам редовна консултација со стручни лица, а и ги следам достигнувањата во технологијата – ни зборуваше Јован.

Седумдесет и две годишниот Јован Шаренковски, својот работен век го поминал во ЗИК – „Струмичко поле“, а за својата несебичност, остварувањата и дисциплината неколку пати бил наградуван и пофалуван.

- Може да се рече дека со задоволство ги поминувам моите пензионерски денови посветени на градинарството. По скреќен ме прави тоа што постојано го следам развитокот на растенијата во пластеникот, затоа што и тие се живи материја. А во слободното време се собираме пензионерите, посебно навечер, играме шах, карти, а по некогаш знаеме и песна да запееме – вели Јован.

Да му посакаме убави пензионерски денови на овој вреден, неуморлив и весел пензионер, полн со животна енергија и веселост.

В. Пачемски

Во Тетово - содржајна соработка со локалната самоуправа

Градоначалникот на Тетово професор, д-р **Сади Беџети** по лична иницијатива, беше гостин на Здружението на пензионерите, каде се сретна со дел од раководството. Првиот човек на општината имаше можност најдиректно да се запознае со сите услови во кои дејствува пензионерската организација, во која членуваат над 11000 пензионери. Беџети ги разгледа просторите на Пензионерскиот дом и се интересираше за активностите и за соработката со локалната самоуправа.

- Ние сме подгответи да ја продожиме соработката со меѓусебна почит и разбирање,

- се обрати **Славе Лазаревски**, претседател на Извршниот одбор на ЗП Тетово. Лазаревски информираше за присутните проблеми, особено оние кои значат финансиско вложување за подобрување на условите за работа, одмор и рекреација, за помош од градоначалникот во регули-

рање на сопственоста на дворното место на пензионерскиот дом, средување на зеленични површини со парковско уредување и сл.

- Преку наши стручни лица кои процените дали може постојниот Пензионерски дом да се догради или надгради, а ќе се ангажираат за обезбедување средства во Тетово да се изгради и старски дом – рече Беџети. Градоначалникот најави вклучување на пензионери во работата на соодветни комисии и помошни тела во рамки на Советот на општината. Се залоши и за организирана помош на осамени пензионери, особено во рурални населби.

Г. Ефоски

Живее за шахот

Лична карта: **Слободан Михајловски**. Роден на четврти февруари 1935 година во Куманово. Образование: гимназија и незавршени студии по медицина. Занимање: тутка, малку подзастана, се подзамисли, небаре не знае што работел. Дури отпосле дознавме дека попрво сакал да ни каже „шаховски судија“, иако својот работен век го завршил во поранешниот „Технометал Вардар“.

Седумдесетгодишниот пензионер ги памети сите периоди и настани тесно поврзани со шахот, сите натпревари, сите турнири, олимпијади и светски првенства, сите победи и порази на шаховските мајстори...

Уште како дете неговото внимание повеќе го привлекувала играта на 64 полиња, отколку другите спорти или забавни игри. Дружејќи се со фигураните во Шаховскиот клуб во Куманово учел и многу научил како да се бори, да им пркоси и да ги победува противниците. Менувањето на средината (од Куманово отишол да живее во Кратово, па во Крива

Паланка, па во Скопје на студии) добро му дошло за запознавање нови љубители на шахот, од кои учел и ги учел, ја освојувал техниката и играта, сознавал и откривал многу тајни што ги чувал и употребувал како свое оружје. Рационалното искористил својот талент, стручно го надоградил и кога почнал да победува на официјални средби и натпревари, станал респектиран играч и мајсторски кандидат кој се закитил со многу успехи и признания.

Некако паралелно, со шаховската игра се фатил за „судиското стапче“ и ги минал сите скалила што треба да ги помине еден делител на правдата во шахот: градски, регионални, републички, сојузни и меѓународни. Слободан станал познат и баран шаховски судија и многу игри, важни турнири и натпревари, внатре и надвор од земјата, не поминале без неговото судење.

Со одењето во пензија 1991 година, се отвора новата страница од судиското милје на Слободан. Ниту една година не прескокнал во судењето на спортските пензионерски игри од општинско, градско и републичко ниво.

М. Димовски